

POLITIČNI IN EKONOMSKI KAOS V LUČI VZROKOV

Vloga žita v odnošajih med deželami po svetu

Papeževi blagoslovi ne bodo spremenili razmer. — Preobrat na bolje naloga mednarodnega delavstva

Večina držav se bori s primanjkljaji, ki jih povzročajo depresija in militarizem. Vsaka pa kaže na druge dežele, češ, pri nas je slabo, toda pogledite drugam, kjer je še slabše! Saj je celo v najbogatejši deželi na svetu — v Zed. državah, nastala kriza, ki ni nič manjša, ako ni večja, kakor pri nas.

Neuspešna prizadevanja vlad

Prizadevanja za gospodarsko rekonstrukcijo so večinoma neuspešna radi razkasanosti kapitalističnih interesov ter imperialističnih ambicij posameznih držav. Briandova evropska unija je samo teorija, s katero se pečajo v listih ter posebna komisija v uradu lige narodov. Vrie se ekonomske konference zainteresiranih dežel, toda nesoglasja so tolikšna, da je silno težko priti preko carinskih in drugih zidov. Evropske agrarne dežele se posvetujejo za uvedbo sporazumnega trgovanja z žitom na mednarodnem trgu. Največje pridelovalke pšenice, rži in koruze v Evropi so poleg Rusije Ogrska, Jugoslavija, Rumunija in Poljska. V slednjih se vrši agitacija za enoten žitni kartel, ki bo na svetovnem trgu lahko tekmoval z Rusijo, Zed. državami in Kanado. Boje se posebno ruske konkurence. Produkt žita v Rusiji je še vedno manjši kakor je bil pred revolucijo, toda se nagloma veča. Vrhutega je ruski eksport striktno državana zadeva. Izvojni biro poljubno določa cene. Ako npr. ponudi žito Avstriji, Nemčiji, Češki in Italiji po izredno nizki ceni, s kakršno druge evropske dežele ne bi mogle konkurirati, pomeni to zanje milijone ikode, krizo med poljedelci in povečanje nezadovoljnosti.

Svet je postal v trgovini, obrti in politiki mednarodni. Meje dežel s svojimi carinami, potnimi listi in mejnimi inšpektorji so mu postale ovira in breme. Industrijski karteli posameznih dežel se združujejo v mednarodne truste. Včasih so očitali socialističnim delavcem narodno izdajstvo ter neobjektivnost, ker so predvidevali svetovni ekonomski razvoj, ki ne bo poznal mej. Kapitalistični interesi se danes ustanavljajo in financirajo stranke, katere delujejo pod nacionalističnimi imeni proti mednarodni socialni demokraciji. Profitarji zahtevajo od delavcev, da naj bodo "narodni", sami pa so v biznisu mednarodni. Kapitalisti vsako deželo pač žele, da bi imeli za seboj močno, patriotsko armado in vojno mornarico za protektiranje svojih investicij v tujih deželah.

Kdo podpira reakcijo in čemu

V Nemčiji se kapitalistični interesi podpirajo fašistično stranko, katere deluje pod imenom "narodna socialistična stranka", zato da s tem imenom bega delavce, češ, tudi naša stranka je socialistična, toda dela le v korist nemškega ljudstva, ne pa za mednarodno judovstvo. V namenu, da si pridobi moč, siplje demagogične obljube in prisega, da bo Nemčija rešena vseh bremen 24 ur po fašistični revoluciji. Fašistični govorniki grnejo tudi proti kapitalizmu, posebno proti Židom, toda financira jih kapitalizem, ker računajo, da mu niso prav nič nevarni in da bo fašistična stranka s svojimi terorističnimi metodami, ako pride na vlado, zavrnila socialistično in komunistično stranko, voditelje pa nekaj pomorila in druge spravila v ječo. Te fašistične javne obljube. Ker pa fašistično gibanje ne raste kakor so pričakovali po svojem velikem uspehu v prvih volitvah, so pretekli teden fašistični poslanci in njihovi pristaši — 107 po številu — zapustili parlament in izjavili, da ga bodo bojkotirali ter svoj boj za osvoboditev Nemčije nadaljevali na ulicah. Politično je Nemčija zdaj izmed vseh dežel v največji krizi. Nahaja se trajno v nevarnosti civilne vojne. Socialna demokracija in liberalne stranke upajo, da republiko obvarujejo, toda njihov boj je naporen radi težkih ekonomskih razmer in pa pogodb, ki vežejo Nemčijo. Npr. vojne odškodnine in razna zapostavljanja, ki se vlečejo iz časa versailleske "mirovne" pogodbe. Francija čuti, da bi ji kaotična fašistična Nemčija silno ikodovala in se trudi, da jo pomiri. Ugodno vpliva na pomirjevanje kontinentalne Evrope tudi Anglija s svojo delavsko vlado. Mussolini že precej časa ne robanti.

Nemško ljudstvo je enotno v zahtevah za zmanjšanje vojnih odškodnin. Vrhutega hoče, da se v mirovni pogodbi spremeni ugotovitev zaveznikov, da je Nemčija povzročiteljica svetovne vojne. Državni zbor predlaga prizadetim, da naj imenujejo mednarodno komisijo veščakov, ki naj preišče vzroke in njen odlok o krivdi naj bo potem merodajen. Socialistom je jasno, da je bil vzrok vojne kapitalizem in imperialism, toda države, ki so bile zapletene v nji, tega razen Rusije ne bi hotele uradno priznati, v zvezi temu bodo prej ali slej pod težo zgodovinskih dejstev prisiljene revidirati pogodbe, katere so usilile Nemčiji.

Mamljenje bednih s cerkvijo

Tudi Vatikan priznava kaos, rešuje pa ga z blagoslovi, kar je najlaglje. Papež je imel 12. feb. na svoji radio-postaji reakcionaren govor, spremljan s srednjeveškimi papežskimi frazami ter pompom. Kapitalistični in katoliški tisk sta na ta govor pripravljala svet s celimi stranmi reklame. Kapitalizem vidi v katoliški cerkvi največjo konservativno trdnjavo, zato jo podpira in oglašja. Papeževi blagoslovi v zvezi pobožnim željam ne bodo rešili položaja, niti ga omilili. Preokret razmer v smislu načel pravičnosti je naloga mednarodnega delavstva.

KUBA JE LJUDOVLADE BREZ LJUDSKE VLADE

Kuba, ki je na papirju samostojna republika, je v resnici le kolonija v posesti ameriškega kapitalizma. Že mesec se prebivalstvo upira diktaturi "predsednika" Machada, ki pa ga ne more vreči z vlade tako enostavno kot so to storili v Argentini, Braziliji in več drugih latinskih republikah s svojimi predsedniki. Machado ima za sabo moč ameriške diplomacije, ameriškega kapitalističnega vpliva in ameriške "svetovalec". Zatrli je opozicijski tisk po vzgledu diktature v Italiji in Jugoslaviji, ima svojo "glavnjačo" ter zatira delavske organizacije. Prebivalstvo je v bedi, zato se punita. Na sliki je predsednikova palača v glavnem mestu Havana. V ovalu spodaj je predsednik Machado, in zgoraj na desni ameriški poslanik Harry Guggenheim, o katerem pravijo, da največ odločuje o notranji in zunanji politiki Kube.

BROOKWOOD LABOR COLLEGE PRAZNUJE DESETLETNICO

Brookwood Labor College, ki je ena najbolj znanih delavskih šol v tej deželi, praznuje letos desetletnico. Pojavil se je v času, ko so bile strokovne unije na višku. V raznih mestih so dalekovidni progresivci ustanovili šole za treniranje u nijskih agitatorjev, toda s prihodom reakcije in razpadanja unij so tudi delavski kolegijski večinoma prestali, le Brookwood je ostal ves čas daleč v ospredju. Ker je učil progresivni unionizem, se je zameril oficijelni A. F. of L., katere ga je končno obsodila in izdala u nujam navodilo, naj mu odre čejo moralno in gmotno podporo.

Tudi to ga ni uničilo. Brookwood posluje dalje in se razvija v trdnjavo naprednega unionizma. Okrog njega ter mesečnika "Labor Age" se zbira je unijski delavci naprednih nazorov ter socialisti, ki si skupno prizadevajo rešiti ameriške strokovne organizacije iz oklepa kapitalistične ideologije.

DOPISI
SO
zanimiv del
'Proletarca'
— Čitajte jih!

UGODNE PRILIKE ZA POVEČANJE AMERIŠ. SOCIALISTIČNE STRANKE

Zbiranje kampanjskega fonda je zdaj najvažnejše delo v soc. stranki.—Priprave za konferenco v Wis.

Socialistična stranka beleži v prošlem letu večje uspehe ter porast v članstvu kot preje v sedmih letih skupaj. V prošlih kongresnih volitvah je dobila v tistih kongresnih okrajih, kjer je imela svoje kandidate, več glasov, kakor pa pri predsedniških volitvah l. 1928 v vseh Zed. državah. Začela je izdati 12 listov v prizadevanjih, da si zopet zgradi svoj lokalni tisk za agitacijo v posameznih mestih in okrajih. Pridobila je na svojo stran mnogo u nijskih lokalov, ki so jo v prošli volilni kampanji podpirali gmotno in z agitacijo. Dosegla je večje volilne uspehe kot kdaj poprej po letu 1917.

Manjka pa ji gmotnih sredstev. Ima agitatorje in organizatorje, ki bi lahko dosegli veliko več, če bi dopuščala gmotna sredstva. Dolar v socialističnem agitacijskem fondu zaleže več kot pa pet dolarjev v fondu republikanske ali demokratske stranke.

Lani je stranka veliko dosegla v borbi za odpomoč brezposelnim, pomagala je v stvarkah tekstilnega delavstva s svojimi govorniki in pomožnimi akcijami, s pomočjo svojih zastopnikov ter komisij prihaja pred zakonodaje s predlogi za socialno zavarovanje ostarelih delavcev, za zavarovanje proti brezposelnim, za protekcijo otrok pred izkoriščanjem v industriji itd.

V tem letu mora stranka svoje postojanke utrditi in zgraditi nove, da bodo lahko posegle v volilno kampanjo prihodnje leto z večjo močjo nego v prejšnjo, in konsenketvno z večjimi

uspehi. Letos bo imela v Milwaukee konferenco, na katero pridejo socialistični zastopniki iz vseh krajev Zed. držav in povabljeni bodo tudi predstavniki naprednih unij ter drugih delavskih in liberalnih organizacij, katere so se izjavile za neodvisno politično akcijo, da se posvetujejo o načinih in sredstvih prihodnje kampanje ter o pripravah za prihodnjo konvencijo socialistične stranke, ki se bo vršila drugo leto.

Za vse to delo potrebuje stranka poseben fond, zato je organizirala kampanjo za zbiranje prispevkov pod imenom "Socialism Forward Drive", katero vodi strankin tajnik Clarence Senior s sodelovanjem sodrugov Thomasa, Hillquita, župana Hoana in mnogih drugih. Cilj je vsota \$50,000 od katere dobi polovico glavni urad, ostalo pa državne in lokalne organizacije za agitacijo v svojih okrajih.

Stranka apelira na članstvo JSZ., da sodeluje v tej kampanji z vsemi svojimi močmi. S temi sredstvi bodo strankine postojanke podvojile in potrojile svoje delo in napredek organizacije bo toliko večji.

Napredek J. S. Z.

Po prvem januarju je JSZ. dobila že dva nova kluba, prvega v Imperialu in drugega v Midwayju, oba v Pa. V klubu št. 1 pa je bil ustanovljen mladinski odsek, istotako v klubu št. 27 v Clevelandu, toda se je potem pridružil Soc. mladinski ligi. Več klubov JSZ beleži ta in prošli mesec napredek v članstvu.

\$180,000 JE STAL PAPEŽEV GOVOR V ZED. DRŽAVAH

Katoliški in kapitalistični svet je uganjal velik dirndaj z otvoritvijo papežev radio postaje dne 12. feb. v Rimu. Slavnostni govor v latinščini je imel papež. Njegova postaja je bila zvezana z raznimi drugimi postajami, med njimi z vsemi radio postajami, ki jih kontrolira radio trust v Ameriki. Poročajo, da ko so verni katoličani začeli glas svetega očeta, so popadali na kolena ter klečali dokler je govoril, kar je trajalo 15 minut. Pred neko italijansko cerkvijo v New Yorku je klečalo par tisoč Italijanov ter se pokrivali, ko je anouncer naznanil, da zdaj bo govoril sveti oče. Dasi mrzlo, verne ni zeblo v kolena. V svojem govoru je imel papež kopo srednjeveških fraz, apeliral je na podaničce, da naj bodo zvesti svojim vladam in predpostavljenim (iminitna "tolazba" za slovenske in nemške katoličane v Italiji), in apeliral na delavce in delodajalce, da naj delujejo medsebojno v slogi. Brezvercem in krivovercem je klical, naj se povrnejo v naročje edino pravoverne cerkve. Razširjenje njegovega govora po ameriških radio postajah stane \$180,000.

Lewis zopet "zmagal"

Pri zadnjih volitvah odbora Lewisove UMW s sedežem v Indianapolisu je zopet "zmagal" John L. Lewis ter vsa njegova lista. Prodril je brez boja, ker je opozicijo docela zatrl, oziroma se je združila v springfieldski U. M. W.

Trpljenje političnih jetnikov v Italiji

"Politični jetniki v fašistični Italiji" je naslov pamfletu, ki je izšel v založbi delavske-socialistične internacionale.

VELIKA POTRESNA KATASTROFA

V okrajema mest Napier in Wellington v Novi Zelandiji je napravil potres pred par tedni nad deset milijonov dolarjev ikode. Le malo prebivalcev se je rešilo pred smrtjo in poškodbami. To je bila ena največjih potresnih katastrof v zgodovini dežele. Na sliki so vlaki, ki vozijo živila ter rešilno osobe v prizadete kraje.

JAPONKE V BOJU ZA PRAVICE V DRŽAVLJANSTVU

"Dajte nam volilno pravico," je klic žensk na Japonskem. 15,100,000 Japonk brez bese pri vladnih poslih.

Vzelo je dolgo, predno so si moški na Japonskem priborili volilno pravico. Splošna volilna pravica za moške je bila uvedena šele pred par leti. Pravico glasovanja zahtevajo tudi ženske, katerih je na Japonskem 15,500,000. Moški imajo volilno pravico v občinski zastope že z 20. letom, vlada pa je predložila parlamentu 10. feb. zakonski načrt, ki daje ženskam ko dopolnijo 25. leto volilno pravico le v občinski zastope. Tudi kandidirati smejo v okrajne in občinske odbore, toda nobena ne drugače kakor če ji to dovoli njen mož. Ene ženske organizacije so sprejele to predlogo, ker pravijo, da je boljše pol štruce kruha kakor nič, medtem ko socialistično ženstvo izjavlja, da je proti nji, kajti Japonke hočejo v politiki enakopravnost, ne pa drobtine. Medtem ko je parlament za vladno predlogo, se v gosposki zbornici, kjer odločujejo reakcionarni japonski velikaši, upirajo tudi omejeni ženski volilni pravici. Zenske organizacije na Japonskem se za državljansko prava bore dvanajst let. Ta vladna predloga je prvi uspeh, ki so ga dosegle.

Volitve v Palestini

Pri volitvah v Palestini v zbornico reprezentatov židovskega ljudstva je zmagala z veliko večino židovska delavska stranka.

Babilonska Evropa

Zenevska statistika lige narodov je ugotovila, da govori evropsko prebivalstvo 125 jezikov.

Glasovi iz Našega Gibanja

Iz Kansasa

Arma, Kans. — V kansaski legislaturi se vrše poleg pustih večini tudi živahne razprave o raznih predlogah. Kot je običaj, so predloge poslancev večinoma v soglasju z nazadnjaško atmosfero ter v korist privatnih interesov. So pa tudi izjeme. Stavljena je bila npr. predloga, da se preinogarjem v Kansasu vrne pravico, da si sami izvolijo državnega inspektorja rogov. Bila je takoj poražena.

Kot je čitateljem izven Kansasa bržkone znano, imamo tukaj prohibicijo za desetletja — davno prej, predno je postala federalni zakon. In imamo vse polno drugih postav, ki določajo, da moramo biti mirni in pobožni vsaj ob nedeljah. Ko to pišem je v zakonodaji na razpravi predloga za odpravo zakona, kateri prepoveduje operiranje gledališč (moving pictures) ob nedeljah. Ob nedeljah smejo biti v Kansasu odprte samo cerkve in hoteli, kjer jih imajo, toda predstave in zabave sploh na Gospodov dan v tej krščanski državi niso dovoljene. Seveda se ta postava, kar se tiče kino-gledališč, zadnje čase krši kar na debelo. Toda nazadnjaki hočejo, da ostane v državnem zakoniku, tudi ako jo ljudstvo noče, ker si mislijo, da jim služi vsaj kjer mogoče za sredstvo zatiranja ter persekutiranja.

Poslanci imajo pred seboj tudi predlog za odpravo raznih drugih "blue laws", katere so bile sprejete pred 63 leti. Takrat je pobožna legislatura hotela napraviti iz vsega Kansasa eno veliko "Marijino družbo". Prebivalci naj bi samo molili ter spokorno živeli. Delavci in farmarji se res deležni eliko pokore, pa ne radi grehov — takih grehov, kakršne smatra cerkev za greh, pač pa radi svojih, ker si ne znajo izbrati za poslance boljše ljudi. Omenjene postavke prepovedujejo ob nedeljah vsako igranje, sport, kakor je baseball, konjske dirke in podobno, kvartanje (četudi se vrši le za zabavo) in sploh vse, kar je veselega in vese jakega na svetu.

Clovek se prijeme za glavo, ko vidi, kaj vse so verski fanatiki in svetohlinjski bedaki spravili v bukve postav. Sedaj te glupe zakone skrbno čuvajo in jih imenujejo "moralne svetinje". Zahtevajo, da morajo ostati v zakoniku za vse večne čase. Verski fanatiki vsepovsod v državi se oglašajo ter pošiljajo proteste proti predlogi. Ni čudno, ako znani ameriški kritik Mencken brije norce iz jugozapada. Čudno je le, da se je sploh dobil poslanec, ki je imel dovolj poguma predlagati odpravo takih postav. Sicer se v marsikaterem okraju nihče več ne briga zanje in jih prebivalci kršijo vse križem. Toda nazadnjaki mislijo, da pride čas, ko jim bodo okolščine spet ugodne ter prično s persekucijami naprednih elementov. Saj so tudi za časa takozvanega Howatovega štrajka zapirali stavkujoče rudarje radi potepuštva. Imamo namreč postav, ki določa pote-

puštvo za kaznjivo stvar. Rudar, ki je na štrajku, "noče delati", torej je potepuh — marsi je jo z njim!

Vložena je bila nadalje predloga, da država Kansas zgradi in obratuje svojo cementno tovarno, katere bi oskrbovala potreben material pri gradnji državnih cest. Dokazano je, da bi država s tem prihranila polovico, in s tem prihrankom bi lahko zgradila več cest in držala stare v dobrem stanju ampak cementni trust z vsi silo nasprotuje predlogi pod razniimi pretevezami — in njegov agentje strašijo, da bi bil sprejem take predloge velik korak v socializem, katerega nas Bog varuj! Iz te predloge ne bi najbrž nič, razen debate.

V sosednjem mestu Fort Scott se socialistično gibanje zopet pojavlja. Ustanovili so Socialist Educational Society. Kot mi je pisal njen tajnik, ki je farmer po poklicu, beležijo velik uspeh. Na tedenskih sejah imajo živahne razprave o najnujnih farmerskih in delavskih problemih. Novi člani pristopajo na vsaki seji. Zele tudi v njih stikov s slovenskim socialističnim klubom na Armi. Poslali so resolucijo članom legislature v Topeki za starostno zavarovanje in se sploh brigajo za socialne probleme farmerjev in delavcev, kar je v konservativni državi kakor je Kansas dobro znamenje.

Seja kluba št. 21 JSZ v Armi bo četrto nedeljo v februarju ob 1. popoldne v Frontenacu, Central Hall. Seja kluba se torej vrši pred pričetkom seje kansaskе federacije S. N. J. Bodite točni, sicer imamo premalo časa za razna poročila in razprave.

Anton Sular.

Zagitatione

Poroča Joseph Snoy.

Dne 7. februarja sem se napotil v Midway, Pa. Obiskal sem več rojakov, naslednji dan na sem se udeležil seje druž. SNPJ. Bila je zelo zanimiva. Po seji smo imeli sestanek z ustanovitev socialističnega kluba, katerega se je udeležilo dvajset oseb, večinoma mladi. Obrazložil sem jim pomen in delo soc. stranke ter delavskega gibanja v obč. Rezultat: nov klub z 20 člani in članicami, med katerimi je dvanajst tukaj rojenih, namreč 6 deklet in šest fantov. Res, veselje je sodelovati pri ustanavljanju kluba s tolikim številom mladine. Sklenili smo, da se vrši zvečer še en sestanek, na katerem je bil izvoljen odbor novega kluba; v njemu sta zastopani obe generaciji. Navdušenje je bilo veliko. Ko se mladi enkrat pogledajo v delo in ideje pokreta, bo ta klub v naši federaciji veliko pomenil, obenem je že zdaj v ponos naselbin in rojakom.

Prišle bodo ovire — nedvomno — toda nič se jih bati, le naprej! Se dajo premagati, samo volje in vztrajnosti je treba ter seveda vere v načela, ki jih zastopa naša organizacija. Mladim priporočam, da si na-

TUDI PODPREDSEDNIK Z. D. MORA IMETI PALAČO

Proble tedne so listi precej pisali o Mr. J. B. Hendersonovi, ki je bogata priletna vdova in se dolgočasi s svojim premoženjem. V Washingtonu ima \$300,000 vredno hišo, katero ponuja za rezidenco podpredsednika Zed. držav. Ima 30 sob, 10 kopalnih sob in razne druge "pritikline". Sorodniki Mrs. Hendersonove z njeno radodarnostjo niso zadovoljni, ker pričakujejo, da bo hiša njihova dedičina. V ovalu na vrhu je radodarna dama, ki ponuja bogatim Zed. državam svojo hišo, in spodaj podpredsednik Curtis, kateremu naj bi služila za stanovanje, dokler bo imel t. službo.

roče tudi angleški socialistični tednik "New Leader", iz katerega se bodo veliko naučili o socializmu. V naši stranki je JSZ. en njen del. Ima mogoče ne postojanke v Pennsylvaniji in drugod. Npr., mesto Reading je popolnoma pod socialistično upravo. V pennsylvanski legislaturi sta dva socialistična poslance. V Readingu izhajata dva angleška socialistična lista. Prošlo leto označuje stranka večji napredek kot kdaj poprej po vojni. Za letos so še boljši izgledali. Rojakom na Midwayju ključem: Naprej in pa hvala za naklonjenost, ki ste mi jo izkazali.

Iz te naselbine sem šel naslednji dan na Library. Daso tu delavske razmere jako slabe, sem vendar dosegel nekoliko uspeha. Obiskal sem več znancev in drugih rojakov. Razvidel sem, da ne bo dolgo, ko dobi JSZ. tudi na Library svojo postojanko, kakor i je že imela. V razburkanih časih, ko se je zavedno ameriško delavstvo razkosalo na frakcije, katere so se borile med seboj ter se uničevale, je na Libraryju začel prevladovati komunistični vpliv. Eni rojaki so prišli do prepričanja, da so s tem storili dober in pameten korak. Stopili so na takozvano ekstremno stran. Zdaj je zanimanje za komunistične manevre med njimi večinoma pojenjalo.

Naselbina ima prostorno dvorano z odrom, ki odgovarja tudi za predstave. Potrebuje pa socialistični klub, v katerem se naj bi ustanovil tudi dramski odsek, ki bi skrbel za duševno razvedrilo. Imajo dobre moči — samo začeti je treba. Rojaki, s katerimi sem govoril, so večinoma za reorganizirano UMW. Z Lewisovo unijo imajo prežalostne skušnje. Smenjena, da komunistična National Miners unija ne bo uspeh, torej ima še največ izgleda za napredek springfieldska U. M. W. Tukaj plačuje ena kom-

panija preinogarjem le 28c od dne, razlika torej 78c. Kako naj uboga para živi s takim suženjskim zaslužkom?

Teško sem se ločil od prijateljev in znancev na Libraryju. Toda teba je bilo iti. Upam, da mi bo še dan prilika, da se ogledam pri njih.

Sestanek J. R. V. v soboto

Chicago, Ill. — Jugoslovansko Radniško Vijeće v Chicagu tvorijo zastopniki podpornih društev in drugih organizacij. Namen vijeća je delovati proti škodljivim in zavajalnim propagandam jugoslovanskih kraljevaških agentov, ki sklicujejo povabljeni maskami shode in prirejujejo javnosti, na katerih širijo med prisotnimi duh hlapčevstva in udanosti. Navajajo ljudstvo, naj bo lojalno režimu, ki zatira delavske organizacije in delavski tisk. Tukajšnje jugoslovanske mladeniče pozivajo konzuli na nabor z grožnjo, da ako se ne odzovejo, bodo smatrani beguncem in v slučaju povrnitve v Jugoslavijo bo vlada z njimi postopala kot s takimi. V svojem proglasu na nabor pravijo dalje, da morajo priti tudi tisti vojaščini obvezni jugoslovanski mladeniči, ki so postali državljani Zed. držav, ako hočejo, da bodo smeli kdaj svobodno v svoj rojstni kraj.

Delavstvo v Chicagu te kraljevaške penetracije ne sme gledati križem rok. Prihodnja seja zastopnikov društev se vrši v soboto 21. feb. ob 8. zvečer na 1726 South Racine Ave., torej blizu 18. ceste. Seja bo na vrhu (v prvem nadstropju). Ako kaka jugoslovanska organizacija, ki se strinja s to akcijo, ni dobila povabila, naj pošlje svoje zastopnike vseeno. Vsako društvo naj pošlje dva v sklicateljskem odboru so Peter Kokotovich (Srb), Ivan Jurinich (Hrvat) in Chas. Pogo relec (Slovenec).

Družnina v klubu št. 1

Chicago, Ill. — Na prihodnji seji kluba št. 1, ki se bo vršila v petek 27. februarja, se bo po končanem dnevnem redu nadaljevala razprava o vprašanju, "Ali je taktika angleške delavske vlade s socialističnega stališča upravičena?" Kratke referate bosta imela F. Zaitz in Anton Garden, potem sledi razprava, v kateri lahko sodeluje vsak član, končala pa bo sta z njo Joško Oven in Ivan Molek. — P. O.

Priredba, ki bo prva te vrste

Chicago, Ill. — V nedeljo 22. februarja bo imel klub št. 1 pod avspicijo svojega mladinskega odseka priredbo, ki bo prva te vrste. Vršila se bo v dvorani SNPJ. Spored zanjo je sestavil in pripravil mladinski odsek, katerega tajnik je John Rak. Vsebuje deset točk. Odsek je prepričan, da bo program udeležencem ugajal vsekokoli. Prične se ob 3. popoldne. Dvorana bo odprta ob 2:30. Vstopnice so v predprodaji 50c in pri blagajni 75c. Dobite jih pri članih in članicah kluba št. 1, pri pevcih in pevkah "Save" in pri članih mladinskega odseka ter njegovih prijateljih. Ako ne pridete v nikomar v dotiko, pridite v urad Proletarca, kjer jih dobite pri John Raku, ali pa ga pokličite telefonično na Rockwell 2864.

Govor v angleščini bo imel Leo Krzycki, generalni organizator unije Amalgamated Clothing Workers. Krzycki je bil rojen v Milwaukeeju, kjer je postal socialist ter eden najaktivnejših članov stranke, dokler se ni posvetil delu za unijo. Pa tudi zdaj rad nastopa na prireditvah naše stranke. V Milwaukeeju je bil socialistični alderman in enkrat podšerif milwaukeeškega okraja. Je dober in popularen govornik.

Pevski zbor "Sava", ki se je od prošlega koncerta zelo povečal, zapoje venček slovenskih pesmi.

Joška Otna gotovo pozna te. On bo imel slovenski govor. Sestri Mary in Jean Jelen bosta peli v duetu popularne pesmi. Donald J. Lotiča bo mo čuli, ko bo deklamiral "The Sad Sight of the Hungry". Imel bo tudi uvodni, ali kakor pravimo, pozdravni govor.

Ali veste, da imajo srbski sodrugi na north side mladinski tamburaški zbor? Čuli ga boste igrati na tej prireditvi. Sodrugji Srbi imajo zdaj precej boja, ker jih provocirajo pristaši sedanjega režima v Jugoslaviji. Mimogrede naj omenimo, da se je udeležilo njihove prireditve na north side prošle nedelje nad dvajset članov kluba št. 1 in somišljenikov. Umevno, da pridejo oni v nedeljo s svojim tamburaškim zborom na našo prireditev.

Vedno naglašamo, kako Slovenci ljubijo petje. To lastnost imajo enako drugi narodi.

Poleg že omenjenih glasbenih točk bomo čuli tudi trio, v katerem pejejo Stephanie Kochevar, F. Wegel in John Kochevar.

Temu sledi šaljiva točka "They're in again". Dve zamorki se bahati o svojih mozh. Eno bo igrala Christine Mladic in drugo pa Johnny Rak. To bo sneh! Zaključno točko v prvem delu sporeda ima Joseph Pecek, ki bo igral na akordino.

Po odmoru sledi komedija "Hans Von Smash". Zopet stvar, ki vas bo pripravila, da boste nekaj časa pozabili na vse življenske težkoče. "Griparja" iz Nemčije bo igral John Olip. Razen njega imajo vloge John Rak, Stephanie Kochevar, Christine Mladic, Catherine Beuk, John Kochevar in Frank Wegel. Igrovodji sta John Kochevar in John Rak.

Po programu bo plesna in prosta zabava v obeh dvoranah. V gornji igra John Kochevarjev orkester, v spodnji pa dober harmonikar. Ali morete pričakovati več za vstopnino 50c? Seveda, vstopnico si morate navbiti v predprodaji, ker vas bi stala pri blagajni kvoder več. Spored v podrobnostih je v oglasu na 3. strani.

Ker klub ne bo imel seje pred to prireditvijo — redna seja bo namreč v petek 27. feb., apeliramo na sodruge in sodružice na tem mestu, da pridejo v nedeljo 22. feb. v dvorano S. N. P. J. polnoštevilno, in da privedejo s seboj čimveč znancev in prijateljev.

P. O.

Socialisti v Wisconsinu na delu

Milwaukee, Wis. — Tukajšnji kapitalistični dnevnik Milwaukee Journal se pritožuje, da se dela v Madisonu s preveliko naglico. Trustjanska gospoda nima dovolj časa, da bi mešala v zbornici štrene s svojimi plačanimi lobisti. In res, je postalo naše glavno mešanje prava "boljševiška centrala". Kako cvilijo veliki pujski, ki so bili navajeni vedno polnih korit. Pred petindvajsetimi leti so prvi socialistični poslanci v tej zbornici govorili o državnem lastništvu vseh javnih naprav, oziroma o podržavljenju. Toda kako slaboten je bil takrat odmev njihovih glasov. Pokojni La Follette ni veroval v te ideje, bil pa je velik nasprotnik trustjanskih roparjev. Pa je ustanovil takozvano Railroad komisijo, katere naloga je bila, da omeji ropanje ljudstva po velikih korporacijah kot so železniške družbe, plinarne, elektrarne, vodovodne telefonske in druge kompanije te vrste.

V teh letih je prodrla spoznanje, da je ta komisija le igrača v rokah velebanditov in vprašanje državnega lastništva, ta stara socialistična ideja je na površju. Sicer pa se bije sličen boj z veliko silo tudi po raznih drugih državah Unije. V Pennsylvaniji je nastopil governor Pinchot, v zapadnih državah so izpadle zadnje volitve proti velikim roparjem, toda povsod je to sele začetek orjaškega boja, ki bo v nekaj letih zavzel sila razmah.

Socialisti v Madisonu so predložili tudi zakonski načrt za zavarovanje proti brezposelnosti. Ima zdravo podlago in bi bil kot postava velikega pomena na delavstvo. Progressivci so predložili drug načrt, ki pa je samo zmazek in brez tehtnega pomena. Socialisti zahtevajo najmanj 15 in največ 25 dol. tedenske podpore za brezposelnosti, medtem ko druga stran predlaga samo 10 dol. in to za sedem tednov brezposelnosti. Seveda, to še davno ni socializem, toda za ameriške razmere je dovolj, da pujski cvilijo.

Na seji soc. kluba št. 37 je o teh zadevah govoril sodrug Gauer, alderman mesta Milwaukee; seja je bila zanimiva in tudi dobro obiskana. Klub je sprejel predlog, da se o teh stvareh stalno poroča v naših časopisih, to je, v Proletarcu in Prosveti. Na prihodnji seji bodo nastopili drugi govorniki. Sodruge in sodružice se opozarja, da bi pridno agitirali za obiskovanje sej tudi med nečlani.

Klub dobro napreduje v obeh odsekih. Med mladino imamo dobre mlade sodruge, kateri imajo veselje in odločnost v agitaciji. Sodrug Obluck in Kamnikar sta pridno na delu, ker se zavedata nalog mladine v boju za boljše razmere.

Delovanje naših sodrugov v Madisonu je velikega pomena in tudi ustvarjajoče, zato je naloga našega kluba, da o tem delovanju in sploh o vseh važnih dogodkih v Madisonu obvešča našo javnost.

Baš danes so bile obelodane ne podrobnosti glede nameravanega podkupovanja poslancev v Madisonu. Zadeva je vzbudila veliko zanimanje in pokazala, kako resne so razmere in kako se Power trust zaveda, da so dnevi njegove neomejene vlade šteti.

O tej zadevi kakor tudi o drugih važnejših iz wisconsinške postavođaje bom poročal v prih. številki. — Spartak.

Uruguayska soc. stranka pristop. v internacionalno

Socialistična stranka v republiki Uruguay, ki ima v parlamentu enega poslanca in mnogo zastopnikov v občinskih odborih, se je pridružila delavski socialistični internacionali.

Konferenca klubov in društev PROSVETNE MATICE J. S. Z.

Za zapadno Pennsylvanijo

se bo vršila

v nedeljo 22. feb. 1931

v Slovenskem domu na 57th in Butler St.

PITTSBURGH, PA.

Pričetek točno ob 10. dop.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim prireditvam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Dne 22. februarja v Pittsburgh!

V nedeljo 22. februarja se vrši v Slovenskem domu v Pittsburghu konferenca JSZ. za zapadno Pennsilvanijo. Časi so resni, kriza je v deželi, sedanj sistem je odpovedal, milijoni trpe pomanjkanje, milijone delavcev je brez dela, kapitalistični politiki pa besedičijo in se preklajajo, ker niso v stanju in nimajo volje, da bi podvzeli drastične korake za omejitve brezposelnosti ter olajšanje breme.

Imamo tudi svoje lokalne probleme, ki se tičejo Prosvetne matice, našega tiska, predvsem agitacije za Proletarca, naše agitacije med mladino itd. Dnevni red konference je važen. Razprave bodo toliko živahne in važne, kolikor bodo hoteli zborovalci ter vodstvo konference.

Zapadna Pennsilvanija, na noge! Zastopniki klubov in društev, pokažimo ob tej priliki, da čutimo potrebo sodelovanja in medsebojne organizacije! Vabljeni na zborovanje so poleg zastopnikov vsi člani JSZ. ter somišljeniki.

Naslov dvorane je v oglasu na drugi strani v tej številki. Odbor Pennsilvanske Konference JSZ.

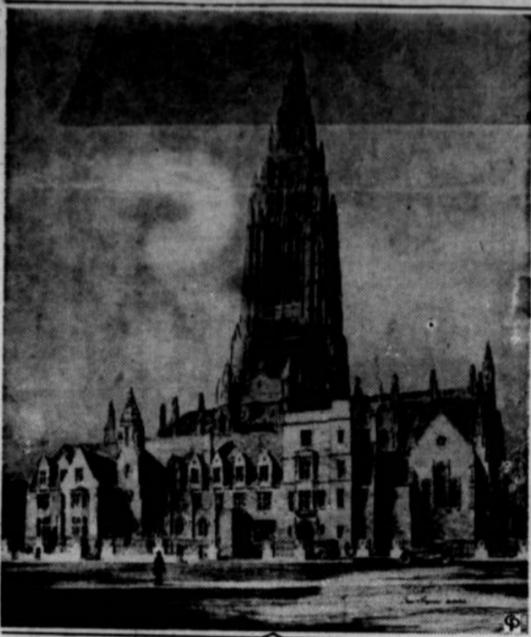
Iz Clevelanda

Nič ne kaže, da je socialističnemu gibanju v U. S. A. "odzvnilo", kakor bi radi nasprotniki. Res pa je, da se zanimanje zanj veča, kar smo videli tudi na sestanku v torek 10. feb. Udeležencem je bila servirana večerja, nato se je začel shod. Predsedoval je Joseph Sharts iz Daytona, glavni govornik pa je bil Norman Thomas iz New Yorka. Vzlic slabim delavskim razmeram smo imeli lepo udeležbo. Na sporedu je bilo nekaj glasbenih točk, nato je sodrug Sharts podal kratek obris sedanje krize ter njenih

vzrokov. Apeliral je na navzoče, da naj po možnosti prispevajo v socialistični agitacijski fond, ki mora doseči za stranko v Ohio vsoto \$5,000, da ji bo mogoče izvršiti določeno delo v kampanjah. Nabralo se je v ta namen \$463, kar je za začetek lepa vsota. Posebno mladinska liga je aktivna. Zbrala je v ta fond do tega poročila \$70.

Ko je bil predstavljen Norman Thomas, ga je ljudstvo burno pozdravilo. Mladina je zapela Internacionalo, kar je napravilo na navzoče zelo ugoden vtis. Thomas je dejal v svojem govoru, da je na turi največ kot predstavnik Lige za industriano demokracijo, katera je razpečala s sodelovanjem socialistične stranke okrog 125,000 brošur, največ takih, ki se tičejo problema brezposelnosti. V svojih izvajanjih je slika nemočnost in neuspehe Hooverjeve administracije, ki se z vsemi močmi upira poseči po takih sredstvih, ki bi v resnici zalegla. Dejaj je, da razmere zahtevajo zavarovanje brezposelnih, nadalje zavarovanje delavcev v splošnem, da bodo prejimali starostno pokojnino, kadar jim odpovedo moči in jih industrija postavi na cesto. Vlada bi morala izdati v tej krizi vsaj pol milijarde za javna dela, kar bi izdatno znižalo armado nezaposlenih. Treba je skrajšati delavnik na 5 dni v tednu, treba je spraviti plače na višino, ki bo odgovarjala življenjskim potrebam delavčeve družine in treba je storiti vse drugo, da se pride v okoliščini, ki tare milijone delavcev ter njihove družine. Dejaj je, da je v prejšnjih govorih in člankih priporočal, da bi vlada izdala "liberty bonde", s katerimi bi dobila potrebni denar za javna dela in s tem za odpomoč brezposelnim. V vojnem času je vlada dobila na ta način 27 milijard dolarjev, da je zlomila Hindenburgovo linijo. Čemu jih ne bi

MELLON GRADI CERKEV ZA UBOGE

Pennsilvanski multimilijonar R. B. Mellon zgradi v Pittsburghu cerkev, kakor jo vidite tu na sliki. Stala bo tri milijone dolarjev. Namenjena je bednim in ljudem, ki so brez "stalnega bivaliča". Cerkev bo pripadala presbiterijanski sekci. Njena posebnost je, da bo odprta toveču in ponoči. V njenem poslopu bodo kopečiji, jedilnica in spalnice. Če bi v tej deželi res imeli "prosperiteto", bi takih cerkva ne bilo treba.

mogla dobiti sedaj, da zlomi krušno linijo? Isto je z vprašanjem zavarovalnice. Ako je pametno, da se zavarujemo za podporo v slučajih bolezni in poškodb, proti požaru, če mu ne bi bilo enako pametno, da država zavaruje svoje prebivalce proti brezposelnosti? Povdarjal je, da je današnji kapitalistični sistem blaznost, ker pod njim ljudstvo gladije in umira vsled pomanjkanja celo v deželi, kjer je vsega v izobilju.

Thomas je izboren govornik. Govoril je eno uro. Ves program je trajal do 11. zvečer. Udeleženci smo se zadovoljno razšli, vsi z zavestjo, da smo člani poštenega gibanja, ki se resnično in iskreno bori za ljudske interese.

John Krebel.

Novo vrste debata

Cleveland, O. — Na vzhodni strani Newburgha so se zopet nekaj izmislili, česar tukaj še ni bilo, od kar pomnijo stari ljudje. Vršila se bo javna debata med Avgustom Kužnikom in Lojzetom Curkom v Slov. del. dvorani na Prince Ave. ter E. 109th St. Predmet debate je nekakšno dopisovanje v listih. Kužnik je prišel na sejo kluba št. 28 in prosil, da mu dovolijo pozvati tega naprednjaka.

Občinstvo v tem kraju je vabljeni, da pride na ta, za nas nove vrste shod. Prične se ob 8. zvečer. Doživeli bomo reklamo za naselbino in morda se še kaj naučimo, česar ne vemo.

Anton Zeleznik.

Razno iz Johnstowna

Johnstown, Pa. — Delavske razmere kot po navadi. Korporacije se ukvarjajo z letnimi računi in dividendami, delavci pa z brezposelnostjo. Zdaj niti Hoover ne ve, kdaj se vrne prosperiteta.

V društvenem oziru se pri nas giblje malo na bolje. Nesporazum, ki je nekako zalezel med društva, izgineva. Mislim, da bi bilo koristno za vse organizacije v tem okrožju, ako se pridružijo k že ustanovljeni zvezi. Boljše je, da drug drugemu izkazuemo naklonjenost in prijaznost, kakor da se bi pričali. Kriza je v deželi, o finančnih uspehih zdaj ni več toliko govora, zato je sodelovanje med društvi še bolj potrebno.

Tukajšnje samostojno društvo, ki je več let naročnik Proletarca, ima redno sejo v nedeljo 22. februarja ob 2. pop. v Slov. del. domu v Lorain Boro. Ker pridejo na dnevi red važne zadeve, so člani prošeni, da se je polnoštevilno udeležijo.

Do mene je prišel neki mesečnik, ki izhaja v Chicago. Tu je vzbudil nekaj pozornosti radi dopisa bivšega johnstownčana A. Fortune, v katerem blati tukajšnje napredne rojake. Do-

kartela nepostavnosti je imel Ležkone strah, da "grmečji Bill", kakor so imenovali Potterja, kaj blekne ali izpove, kar bi spravilo prizadete v neprilike in morda še za omrežje. Ker vedo, da mrtvi ne govorijo, so ga tili.

Brezposelnost v Clevelandu narasča, prosperitete pa ni in li. Brezposelni prarajajo pohode in zborovanja. Eno se je vršilo zopet 10. feb. na Public Square (v sredini mesta). Imeli so vse polno raznih napisov. V tem so zelo aktivni komunisti. Parad ni dosti, ker se brezposelni neradi izpostavljajo navalom policije. Dne 9. feb. je bila mala skupina komunistov in njihovih pristašev v eno Fisherjevo podružnico prodajalno (chain store), nabrali v nji polobčičin ter jih adnesli s pripombo: "Po plačilo pojdite v City Hall".

Mnogi ne odobravajo te taktike, ima pa vendarle to dobro stran, da časopisje take vesti beleži ter s tem opozarja javnost na problem brezposelnosti. Članke in znanstvene razprave o tem vprašanju javnost ne zasleduje, zanima pa se za "novice". Pretepi med policijo in brezposelnimi ter podobno je bolj interesna, kakor pa znanstvena razgabljenja o tem vprašanju.

Ohajska zakonodaja bo imela pred odseki in v razpravi med drugimi dve predlogi, ki sta vredni ljudske pozornosti. Prva je takozvani kozak-predloga. Določa, da naj država ustanovi državno policijo ali žandarmerijo — kateri pravijo v Penni "kozaki". V interesu delavstva je, ra se to predlogo porazi.

Druga se tiče socialnega zavarovanja in določa starostno pokojnino. Zanj so se zavzele mnoge ameriške in druge organizacije, npr. federacija SNPJ. v Clevelandu, katere zastopnik v tej stvari je J. F. Terbičan. Načrt za predlogo je izdelala Old Age Security League of America. Njen predsednik je znani socialist James H. Maurer. Pred zakonodajo pride tudi predloga za zavarovanje brezposelnih. Delavstvo naj podpira obe predlogi.

Frank Barbič.

Federacija SNPJ v Clevelandu za brezposelne

Cleveland, O. — Clevelandška federacija SNPJ. bo imela v nedeljo 22. feb. veliko priredbo v Slov. nar. domu v prid brezposelnih. Izgleda, da bo udeležba številna. Na sporedu

tični Fortuna bi storil bolj pametno, ko bi molčal. Okrog leo dni je od tega, ko ga je vzela noč od tukaj. To se pravi, odšel je brez slovesa — že ve zakaj. Kadar se enako poslovi iz Brooklyna, naj odide v Afriko, kjer bo v džunglu našel sebi primerno kompanijo, da ne bo več blatil poštenih ljudi.

Martin Ključevšek.

Čitalnici v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Predavanja v naši naselbini niso pogosta. Vzrok je menda, ker je treba vabiti predavatelje od drugod. Nekaj smo jih že imeli, bodisi pod pokroviteljstvom kluba ali pa S. N. Čitalnice. Slednja je aranžirala predavanja za v soboto 21. februarja ob 8. zvečer v Slov. nar. domu sôba št. II. Predaval bo Anton Garden, ki ga poznate po njegovih "Opazovanjih" v Prosveti in njegovih aktivnostih. Po predavanju bomo imeli prijateljske pomenke in se ni bati, da se bi kdo dolgočasil. Vsakdo je dobrodošel!

Odbor.

To in ono pri nas

Cleveland, O. — Tudi pri nas imamo politične škandale, za predaval odvetnik in profesor morih. V nedeljo 8. feb. so našli ustreljenega v nekem apartmentu William E. Potterja. Potter je bil svoječasno zemljišni (real estate) agent in pozneje svetovalec v mestni zbornici. Političarji so izposlovali, da je mesto kupilo parcelo zemlje, češ, da je potrebna za igrišče. Potter je v ta namen sestavil resolucijo. Mesto je plačalo za parcelo \$83,000, medtem ko je lastnik dobil le \$50,000. Ostali tisočaki so šli graftarjem. Koncilman dr. Waltz (ki je tudi nekak napol socialist, o katerem sem slišal, da je bil v Nemčiji član stranke, tu pa je naročen na Milwaukee Leader) je razkril to goljufijo. Koncilman Schooley je dobil pet let zapora v državni ječi kakor tudi njegov sin. Potter je bil trikrat na zatožni klopi, toda vselej oproščen, tako tudi nekaj drugih. Bil pa je zopet obtožen, zdaj radi krive prisega. Nekdo višjih iz

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4340.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za ples, svadbe,
pogrebe itd.

bodo govori in druge točke. Glavni govornik bo Filip Godina, upravnik Prosvete. Slovenski trgovci in obrtniki so prišli tečaj tečaj federacije S. N. P. J. na pomoč s prispevki v blagu, med njimi John Potokar, Rudi Božeglav, Erste, Slov. del. zadruga zveza, Krist Mandel, Anton Dolgan, Kremžar in sinovi, F. Mrzlikar, brata Jelarič, Jos. Zele, trgovina Kalan, Anton Logar, Svetkova trgovina, Fr. Vesel, L. Oswald, J. Videmšek, J. Modic, J. Bruss, J. Mlakar, Rudy Perdan, M. Udovič, B. Godec, C. Lisjak, J. Pihler itd.

Vsi ti in drugi so omogočili, da bo prireditev čimbolj uspešna v gmotnem oziru. Priporočamo jih v naklonjenost, kajti roka roko umiva. Direktorij SND. je dal dvorano po znižani ceni, prepustilo pa jo je federaciji dram. druš. "Cankar", ki jo je prvotno imelo za datum 22. februarja.

Za uspeh priredbe se trudijo mnogi člani in članice s prodajanjem vstopnic, s pripravami, oglašitvami. Uspeh je v skupni akciji. Na svidenje v nedeljo v S. N. D. na prireditvi v pomoč brezposelnim!

Predavanje o Jeffersonu

Chicago, Ill. — V prostorih Jugoslavenskog Prosvjetnog Udruženja, 1726 S. Racine Ave., bo v petek 20. feb. ob 8. zvečer predaval odvetnik in prof. John Zvetina o Thomas Jeffersonu.

ki je avtor glasovite "Izjave neodvisnosti" in eden največjih mož v zgodovini te dežele. Vstop na predavanje vsakemu prost. — Odbor.

Sijajen socialističen shod v Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 15. feb. se je vršil v tukajšnji Eagle dvorani socialistični shod, katerega se je udeležilo blizu 2,000 ljudi. Vsi sedeži so bili polni. Glavni govornik je bil Norman Thomas. Govorila sta tudi župan Hoan in šerif Benson. Kolekta v fond za socialistično agitacijo je prinesla \$172. — Poročevalec.

Novi klub na Imperialu napreduje

Imperial, Pa. — Prva redna seja novega kluba JSZ. je bila dobro obiskana. Dobili smo zopet enega novega člana ter tri članice, med temi dve, ki sta še mladoletni. Okrog gre glas, da se na prihodnji seji številno članov in članic spet pomnoži. Le naprej z agitacijo, sodrug in sodružice!

Prihodnja redna klubova seja se vrši v soboto 21. feb. ob 7:30 zvečer v Slov. nar. domu. Prestavljena je, ker se v nedeljo 22. februarja vrši konferenca JSZ. v Slovenskem domu v Pittsburghu. Pridite na klubovo seja vsi. — F. A.

NIKAR BITI
sužnji
neprebavnosti!

Trinerjevo Grenko Vino Vas bo osvobodilo!

"Chicago, Ill., 2. dec. 1930. — Nad leto dni sem trpel vsled neprebavnosti. Vse kar sem zavžil je ustvarjalo pline v želodcu. Nekako pred 3. tedni sem opazil vaš oglaš. Ker sem skeptičen, sem kupil le malo steklenico, ampak takôj po zavžitju prve žličke je nered mojega želodca prenehal. Moja čreva sedaj delujejo kot ura in jaz jem kar in kadar se mi zljubi, — dovolite, da se vam zahvalim in verjemite mi, jaz sem odkritosrčen. Vam zvesti, W. C."

Tudi vi poskusite Trinerjevo grenko vino! Ako trpite vsled neprebavnosti, slabem apetitu, zapeki, plinu, glavobolu, nervoznosti, izgubi spanca, ali prevelike utrujenosti, kupite si Trinerjevo grenko vino, jemljite ga redno v malih količinah, čajno žličko pred obedom in pazite za uspeh! To zdravilo je drugačno, njega 4kratni efekt doseže vse 4 važne dele vašega telesa: želodec, čreva, jetra in mehur. V vseh lekarnah. DVE VELIKOSTI, MALA in VELIKA steklenica.

KNJIGE

CANKARJEVE DRUŽBE

za leto 1931

Štiri knjige \$1 10

Naročila sprejema knjigarna "Proletarca".

Koledar Cankarjeve družbe.
Vsebuje mnogo črtic, ilustracij in člankov.

Komur ni dana izbira...
Povest. Spisal F. C. Weiskopf. Prevedel Pavel Zorec.

Ljudje s ceste. Povest. Spisal Jože Kranjc.

Poslednji dnevi življenja.
Po drugem delu Flammarionove povesti

"Konec sveta". napisal Angelo Cerkenik. Ilustriral France Uršič.

KOMUR JE ZA DOBRO ČTIVO bo naročil knjige Cankarjeve družbe. So poceni in ob enem so to knjige, iz kakršnih se delavci uče sebi v korist. Pišite ponje čimprej, predno zaloga poide. Imamo jih le še dve sto skupin po štiri knjige.

Variety Program and Dance

GIVEN BY THE

English Section of Club No. 1 JSF
CHICAGO, ILL.

Sunday, February 22, 1931

at the

SNPJ. HALL, 2657 S. Lawndale Ave.

BEGINNING AT 3 P. M.

Admission: 50c in advance, 75c at the door.

- 1.) Address in English Leo Krzycki
- 2.) Selection of popular folk songs Sava
- 3.) Address in Slovene Joseph Oven
- 4.) Due: Popular songs Mary and Jean Jelen
- 5.) "The Sad Sight of the Hungry" (recitation) D. J. Lotrich
- 6.) Musical number by Serbian string orchestra Budućnost
- 7.) Trio Stephanie Kochevar, Frank Wegel, John Kochevar
- 8.) "They're in again" (impersonation of negroes) Christine Mladic and John Rak
- 9.) Accordion solo Joseph Petek

INTERMISSION

HANS VON SMASH

One Act Comedy in English

CHARACTERS:

Mr. Batch	John Rak
Hans Von Smash	John O'ip
Katie, servant	Stephanie Kochevar
Mary Batch	Christine Mladic
Susie Batch	Katherine Beuk
Lenny Dasher	John Kochevar
John Prettyman	Frank Wegel

Play Directors: John Kochevar and John Rak

Dancing will follow the program in both halls.

MUSIC BY JOHNNY KOHEVAR and HIS MERRYMAKERS

On Sunday, March 22, a concert by Svetozar Banovec and Anton Subelj, both opera singers from Jugoslavia, will be held in the CSPS Hall, 18th and May Sts. The Spring concert of Sava will be held Sun., April 26, in the SNPJ Hall

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izraja vsak četrtak.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

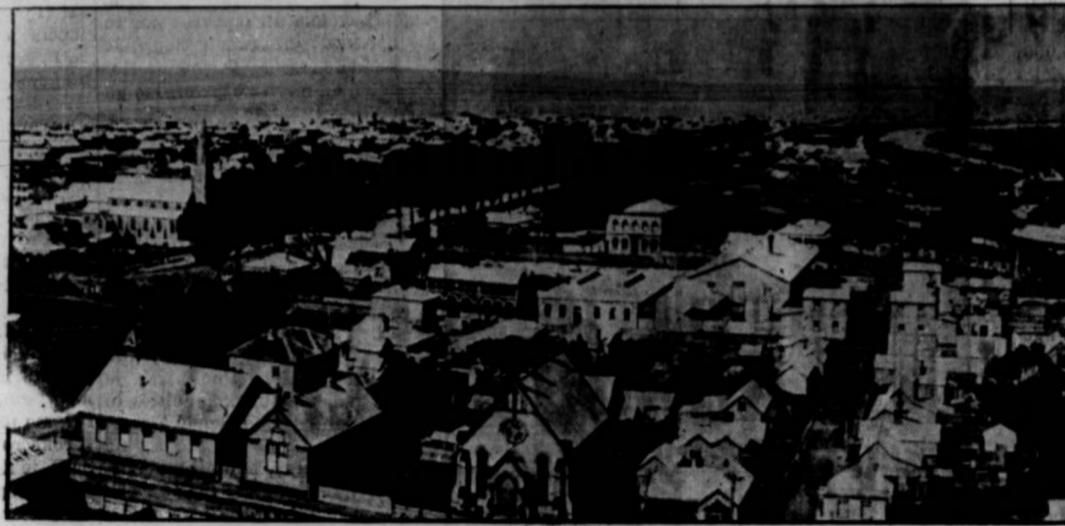
Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

MESTO, KI JE POSTALO GROBIŠČE ZA STOTINE LJUDI

V Napierju in okolici v Novi Zelandiji se je nedavno dogodil potres, ki je vzel življenje stotim ljudem. Napier, mesto s 15,000 prebivalci, je bil skoro čisto porušen. Le malo prebivalcev je ostalo nepoškodovanih. Večinoma so bili v ruševinah ubiti ali ranjeni. Na sliki je Napier, kakor je bil pred potresom.

Današnja ruska žena

V splošnem smo mnenja, da vlada v Sovjetski Rusiji popolna demoralizacija, zlasti v spolnih odnosih. Da vendar temu ni tako, posnemamo iz knjige ameriškega pisatelja Teodora Dreiserja "Sovjetska Rusija". Ta pisatelj je bil povabljen od sovjetske vlade, da se sam prepriča o razmerah v Rusiji. Podal se je na pot šele potem, ko je sovjetska vlada pristala na njegove pogoje, med njimi tudi ta, da si bo svoja potovanja in ogleda sam določal in da ne bo prisiljen poročati proti svoji volji, bodisi dobro ali slabo. Iz njegovih poročil, katera niso vsa ugodna, posnemamo o položaju žene v Sovjetski Rusiji sledeče:

V carski Rusiji je veljala žena kot posest in to zlasti med kmeti. Starši so oddajali dekleta v zakon, ne oziraje se na njih želje. Devišstvo je bil glavni pogoj in zakonolomstvo se je štelo ženi kot zločin. Sovjetski režim je odpravil to dvojni moral. Žene, poslušajoč se ne nadne svobode, so si sprva dovolile marsikaj preveč in šle dalje kot moški.

Oficijelni nazor je še danes ta, da so spolni odnosi med možem in ženo njune osebne zadeve, katere nikogar nič ne brigajo, da pa je potomstvo — naravna posledica teh odnosov — zadeva družbe in odgovornosti obeh staršev.

Ta nebrzdna prostost je dovela spočetka do razuzdanosti, koncema pa vendar dovedla do zdravega spolnega odnosa mladine. Tudi vladajoča stranka skuša z vzgojo odpraviti take ekcesne in če zaidejo predaleč, pokličejo svoje člane na odgovornost. Časopisi objavljajo take slučaje. Tako n. pr. je živel član stranke z neko tovarišico. Ko je izvedel, da je noseča, je takoj zaprosil za premeščanje v drugo mesto. Tam je zopet pričel razmerje z drugo tovarišico in napravil isto kot v prvem slučaju. Ona pa, hrabrega značaja, je doprinesla zadevo pred krajevno strankino načelstvo. Bil je poklican pred komisijo. Zagovarjal se je zelo jatrovo in imenoval vso proceduro "malomeščansko moralno". Posledica je bila, da so ga izključili iz stranke in naložili plačilo alimentov. Vsekako je razvito danes med mladenci in dekleti lepo tovarštvo in moške so popolnoma opustili ono plehko dvojnost, katero je povsod tako običajno, a izvira iz lastninskega nagona. Kakor povsod drugod se dogajajo tudi v Rusiji ljubavne tragedije in igra tudi tam ljubezel svoje vlogo. V teku desetletij so se izvršile razne spremembe v zakonskem pravu. Zakon nudi ženi večjo zaščito kakor možu. Registrirano ali ne, tvorijo skupno življenje žene in moža zakon in nalaga obema zakoncema gotove dolžnosti. V bolzni sta dolžna preživljati drug drugega in pri ločitvi se imetje, naj bo še tako skromno, deli. Če so otroci tu, jih morata vzdrževati oboje.

Ločitev zakona je v Rusiji ravno tako prosta in lahka, kakor poroka, da celo lažja. Proroki morata biti navzoče ob razporku pa se lahko izvrši samo po enemu izmed zakoncev. Žena lahko pride sprva v pomoč uradniku, da želi ločitev in ta se izvrši v par minutah. Smatra se kot zadosten povod ločitve želja enega zakonca, da se zakon razveljavi.

V vsaki državi se razpravlja o vprašanju kontrole porodov. Vse vlade, ki rabijo vojake za svoje armade, so zainteresirane na čim večjem številu porodov in tako tudi Sovjetska Rusija. Ne zastavlja se kontroli porodov nobenih pravnih zaprek in se odprava plodu ne kaznuje, vendar se morajo izvrševati na klinikah pod strogo zdravniškim nadzorstvom in se vrše brezplačno. Za odpravo plodu mora doprinesiti žena tehten vzrok in ima v takih slučajih enotredenski plačan dopust. Če žena želi poročiti, se jo v času nosečnosti in poroda oskrbuje brezplačno in ima pravico do osemtedenskega plačanega dopusta. Vse to se ne vrši skrivoma, ker se ne smatra za nobeno sramoto in se tudi ne vpraša, je-li poročena ali ne.

Gospodarska neodvisnost žene v Sovjetski Rusiji ni samo oficijelna teorija, ampak v resnici obstoja in se izvaja. Zaveda se da same vzdržujejo, jih hrabri in vzgaja. Predvsem ni nobene razlike v oceni dela med možem in ženo. Vsako delo od kmetovalca do inženirja je odprto tudi ženi, saj so žene še celo med vojniki.

Prostitucija, znak gospodarskega položaja žene, v Rusiji nazaduje. Število brezposelnih in naraslo po večini vsled tega, ker se žene odtegujejo gospodinjstvu in smatrajo za svojo rešitev, če dobe nameščanje v tovarni in so v tem rešene gospodinjstva. Z ozirom na to je urejena tudi preskrba o otrocih. Oddajo jih čez dan v otroške vrte. Tudi dojenčke, akho oddajo pod nadzorstvo, ker jim obrat mora dovoliti med delovnimi urami čas, da podojijo svoje otroke. Uvede se tudi skupne kuhinje in pralnice in je s tem prihranjenega mnogo gospodinjstvenega truda. Na splošno se stremi za tem, da se doseže enak gospodarski položaj moža in žene in s tem spremeni teorijo v prakso.

Služkinje, ki pomagajo pri gospodinjstvu tovarniških in pisarniških delavk, imajo ravno tako svoje strokovno in socialno zavarovanje, imajo pravico do dvotredenskega plačanega letnega dopusta, do delovne obleke in odškodnine v slučaju odpusta. Kljub temu, da se njih plače, vsled prevelikega števila, nizke, družba zanje dobro skrbi. Da presega število služkinj potrebe, je vzrok v tem, da se stremi za življenjem v občestvu in se s tem odpravlja osebna posrežba.

Važna razlika med rusko ženo in ameriško (kakor tudi med

ženami ostalih držav, op. prev.), je v tem, da se ruski ženi priznava enakopravnost v pravem pomenu besede. Nje odprta pot k vsem študijam in prejema za enako delo enako plačo. — Materinstvo zakonsko ali nezakonsko, se ne loči. Ne loči torej materijelni položaj rusko ženo od žene ostalega sveta, nasprotno lahko se reče, da živi večina ameriških žen mnogo bolje kot ruska, ampak ločijo njen samostojen in enakopraven položaj Ameriške žene so kljub visokim materijelnim dobrinam v veliki meri domače sužnje. Ženo se od malega vzgaja z mislijo, da je zakon njen edini poklic.

Ostaja le še vprašanje svobode domačega ognjišča, kateri kakor izgleda, v Rusiji izgineva. Če je to nazadovanje ali ne, o tem bo odločil čas. Če voli ameriška žena prostovoljno svoj domači poklic, dobro, je spoštljiv poklic in za družabni red mogoče najboljši. Vendar se opaža, da se ameriška žena temu poklicu ne udaja prostovoljno, a se mu deloma upira. "Ženski list".

Proti nasilstvom Pilsudskega

Svetovni škandal.

V založbi Socialistične delavske internacionale je izšla v francoskem, angleškem, nemškem in poljskem jeziku brošura z naslovom: "Na povelje maršala Pilsudskega", s popolnim tekstom znamenite interpelacije poljskih levičarskih strank radi grozovitih nasilstev, ki so se vršila v kaznilnici v Brest Litovskem nad zaprtimi opozicijskimi politiki. Knjigi je napisal predgovor predsednik socialistične internacionale, Emil Vandervelde.

Dne 15. jan. se je vršil v Varšavi izredni občni zbor zveze poljskih juristov, da zavzame svoje stališče napram škandalu v Brest Litovskem. Predsednik višjega sodnega dvora, Supinski, je izjavil, da dogodke v Brest Litovskem kar najstrožje obsoja. Vsa poljska javnost si mora prizadevati, da bodo taki slučajji v bodočnosti nemogoči. On sam se sramuje pred javnim mnenjem inozemstva in pred svojo lastno vestjo. Z 201 proti 3 glasovom je bila sprejeta resolucija, ki metode, kakor se jih je posluževala vlada v Brest Litovskem, na najstrožji način obsoja. S 136 proti 57 glasovom je bil pa sprejet sklep, da se prejšnjega justičnega ministra Cara in sedanjega justičnega ministra Mihalovskega, ki je bil prej državni pravdnik v Brest Litovskem, pozove pred stanovsko razsodišče.

Pekovska internacionala

Unije pekovi iz tridesetih dežel bo imeli 27. maja v Budimpešti konferenco z namenom, da ustanove mednarodno zvezo pekovskih unij.

Zasejba o imenu U. M.

of A. je v prilog Lewisu

Spor radi vprašanja, kdo je legalno upravičen do imena United Miners Workers of America — Lewisova skupina z uradom v Indianapolisu, ali reorganizirana unija premogarjev z uradom v Springfieldu, je že dolgo pred sodnimi tribunali.

Sodnik Harry Edwards, član Circuit sodišča v Springfieldu, je po dolgih zaslišavanjih dne 13. februarja odločil, da je do imena U. M. W. of A. upravičena še nadalje Lewisova unija z uradom v Indianapolisu. Ob enem pa je isti sodnik odločil, da je imela illinoiska UMW pravico sklicati svojo reorganizacijsko konvencijo, in illinoiski distrikt UMW ima pravico, da posluje sam zase. Sodišče je že pred meseci, v začetku sporov, izdalo zapoved, da se Lewisova unija ne sme umešavati v illinoisko UMW. Imenovani sodnik je odredil, da je ta zapoved trajna, iz česar sledi, da se John Lewis s svojimi agenti ne sme umešavati v reorganizirano UMW. Slednja pa bo morala bržkone spremiti ime, razen ako vložijo priziv še na vrhovno sodišče. Vsekakor je ta dvojni odlok tak da spornega vprašanja ni rešil in se bodo nepravilke z imenom nadaljevale. Možno je, da reorganizirana unija odlok sprejme in bo nadaljevala z delom za organiziranje premogarjev pod kakim drugim imenom. O razvoju bomo poročali.

Norman Thomasova knjiga kmalu izide

Socialisti v Zed. državah že več let pogrešajo kako avtoritativno knjigo, ki bi podala stališče in cilje ameriškega socialističnega gibanja v luči sedanjih razmer. Koncem februarja bo ta neprilika odstranjena, ker izide knjiga pod naslovom "The Way Out—A Program of America", katero je spisal ameriški socialistični voditelj Norman Thomas. Delal je na nji več let. Thomas je predstavnik novih smeri v socialističnem gibanju — oziroma, on je "amerikanizator" socialistične misli med Amerikanci. Knjiga izide v založbi velike knjigarne MacMillan. Več poročamo o nji, ko pride iz tiska.

Vrednost ameriške filmske industrije

Vrednost ameriške filmske industrije je cenjena na dve milijardi dolarjev. Računajo, da obišče filmska gledišča v Zed. državah vsak teden 115,000,000 ljudi. Gledišč je okrog 20,000, in njihova prostornost 11,000,000 sedežev. Ameriške filmske družbe oskrbujejo okrog 85 odstotkov vseh filmov, ki se jih kaže v gledališčih po svetu. Vsako leto potrošijo ameriške kompanije približno \$125,000,000 za nove slike. Za reklamo v časopisju potrošijo \$100,000,000 letno, ali samo \$25,000,000 manj kot pa jih stanejo novi filmi.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Klasifikacija različnih družabnih stupin ali delitev človeške družbe v razredu je prav tako logičen dogodek, to je z razumnim mišljenjem dosežen uspeh kot na primer delitev živali, rastlin in kovin v različne razrede. Določeno družabno skupino ljudi, ki ima skupne družabne znake, pojmujejo socialnoznansstveno kot en razred. Samo po izkušnji, neposredno, čutno ta klasifikacija ni mogoča: na zunaj pri modernem človeku ne vidimo ali je kapitalist ali delavec. Na podlagi določenih, znanstveno ugotovljenih znakov moramo ljudi družabno klasificirati. Način, kako se gotova človeška skupina preživlja, je za Marxa glavni znak. Oni ljudje, katerih glavni življenjski vir je delovna meзда, tvorijo delavski razred. Kapitalistični razred tvorijo oni ljudje, katerih glavni življenjski vir je poset kapitala (zemlja, stavbe, delavnice, surovine). To ni važno, da ima kak delavec hranilniško knjižnico in da vleče obresti ali dobiva dividende od kakega konzumnega društva, ali da kak kapitalist osebno nadzira svoj obrat ali organizira svoje podjetje tako, da vsebuje njegov dobiček deloma tudi plačo za nadziranje. Merodajno je to, da se glavni interes prvega koncentrira na delovno meздо, dočim je glavni interes drugega — kapital.

Samo po sebi umljivo niso socialni razredi popolnoma enotni; lahko jih delimo kot zoološke in botanične razrede v vrste in skupine; delavski razred ima ročne in duševne delavce, dobro plačane in slabo plačane skupine itd.; ali vsi pododdelki socialnih razredov imajo končno skupne merodajne znake: skupen življenjski vir, ki je ali osebno delo ali pa osebna posest kapitala. En zared ima samo delovno silo, drugi pa produkcijska sredstva.

Med obema tema razredoma, pravi Marx, obstoje globoka, nepremostljiva nasprotja, ki povzročajo razredni boj. Nasprotja so predvsem gospodarskega značaja. Mezdni delavci kot posedovalci delovne sile streme za tem, da jo čim dražje prodajo, to se pravi: da dosežejo čim večjo plačo, dočim se kapitalisti trudijo, da čim ceneje kupijo delovno silo, to je: da plačajo čim najnižjo meздо. To nasprotje je navidez le tako kot med kupcem in prodajalcem ali temeljito vzeto je razlika zelo velika, kajti prodajalec delovne sile mora kmalu umreti gladi, če ne proda svojega blaga. — Posestnik produkcijskih sredstev je torej v stanju izstradati posestnika delovne sile, če ta ne sprejme kapitalistovih pogojev. Posest kapitala se izizmi kot sila, ki more pritiskati k tlom posestnika delovne sile.

To nasprotje vodi do ustanavljanja strokovnih organizacij. To je temelj razrednega boja, toda to še ni razredni boj. Ta se prične šele, ko delavski razred spozna, da njegov zatirani položaj ni mimogredoč, temveč posledica privatno-kapitalističnega gospodarskega reda, da bo trajalo zatiranje, dokler obstoji ta gospodarski red, in da se da ta nadomestiti z gospodarskim redom, v katerem pripadajo produkcijska sredstva vsem članom družbe. Šele ko se nauče delavci socialistično misliti, šele ko se pojavi iz sporadičnih, posameznih mezdni bojov in strokovnih akcij nasprotje delavcev do obstoječega gospodarskega reda, šele ko se obrne proletarijat kot organiziran razred od nalog sedanjosti k nalogom bodočnosti in stremi po izpremembi družbe od privatne lastnine k skupni, stopi v razredni boj. Zaveda se, da zanj ne more biti svobode niti enakosti v obstoječi družbi in da more doseči svoje osvobodjenje le potom socializma. Razredni boj pa lahko obteži v tem spoznanju in se ne more razviti, torej tudi ne dokončati dijalektskega procesa, če delavski razred sam ne prevzame v svoje roke svojega osvobodjenja, če se delavski razred ne zave, da je on sila, ki ima doseči to svobodo, in se zato zadovoljuje z malimi socialnimi reformami ali se pa zanaša za plemeniti misleče, socialno čuteče može in herojske može in herojske odrešenike. To je bil dejanski slučaj ob početku socialističnega gibanja, ko so videli delavci svoj edini izhod v socializmu, pa so bili še preslabi, da bi vzeli svoje osvobodjenje v svoje roke. To je bila perijoda, ki jo imenuje Marx utopijsko, ko so odlične osebnosti širile socialistične misli in delale socialistične načrte, in poskuse za osvobodjenje delovnih množic. Ker so te osebnosti poznale nemoč množic, so se obračale na človekoljube in humane kneze in jih skušale prepričati, da zahteva razum, pravičnost in splošna blaginja, da se uvede socializem in odpravi revščino, bedo in njune posledice. Ta perijoda utopičnega socializma je bila premagana z nadaljnjim razvojem industrije, z napredkom strojne tehnike, s centralizacijo in koncentracijo produkcijskih in prometnih sredstev, kar je imelo za posledico, da se je delavski razred okrepil številčno, po moči, organizaciji in razredni zavesti. Zlasti koncentracija produkcijskih in prometnih sredstev omogoča delavskemu razredu, da z ustavitvijo obratov in drugih centrov energije daje čutili vsoj družbi, da je živa delovna sila duša vsega gospodarskega življenja.

RADIO IN VATIKAN

Nihče se ni težje sprijaznil z dobo tehnike, kakor rimske cerkev. Ogibala se je pogledati v fabrike, v majne in k strojem ter je živela naprej v oznanjevanju dogem, katere opira na pripovedke, ki so se baje resnično dogodile pred stoletji in tisočletji.

Avto je nadomestil kočije v Vatikanu šele pred par leti. Telefonske naprave so bile instalirane lani. Dne 12. februarja pa je bila izročena namenu vatikanska radio-postaja. Slavnostni govor je imel v latinščini vidni pogaar cerkve na zemlji. Ob tej priliki je bila telefonično zvezana z raznimi drugimi radio-postajami po svetu in domnevajo, da je otvoritvene ceremonije poslušalo več sto milijonov ljudi.

Bili so časi, ko je cerkev nove iznajdbe preklinjala, ko jih je imenovala hudičevno delo. To je minulo, kakor je že davno minula doba, v kateri je bila cerkev vrhovna oblast in je poljubno postavljala na trone vladarje, ali pa jih odstavljala. Bilo je to v časih, ko je marsikatera ženska morala dati življenje na grmadi, češ, da je čarovnica. Pred cerkvenimi sodišči so tedaj sodili ljudi in živali. Znanstvenikom je cerkev jemala življenja, ako jih ni mogla pripraviti v izjave spokoritve.

Cerkev je bila ovira napredku, ovira znanosti in ovira moderni tehniki. Toda cerkev biblije se je znala, kadar ni šlo drugače, tudi asimilirati. Spreminja svoje dogme in svoje nazre o ženi, o zakonu, o čudežih, o ustvarjenju sveta in sploh o vsem, samo da se ohrani. Kar je večeraj preklinjala, danes sama uporablja. Nič čudnega v tem, kajti cerkev je človekovo delo in človek-duhovnik jo spreminja kakor mu boljše kaže. Res, da v asimilaciji zadnji med zadnjimi, toda cerkev je zidana na prošlosti in si le nerada, samo pod pritiskom razmer za samohrano, ustvarja novo podlago.

Radodarnost bogatašev

Ameriški multimilijonarji slove vsled svojih ustanov. Imajo jih v vseh krajih sveta. Muzeji vseh vrst, galerije slik, bolnišnice, univerze, parki, vodometi itd. imajo imena po njih. S tem si postavljajo spomenike sami, ker vedo, da jim jih drugi ne bodo. Zaslug nimajo nikahih, toda imajo denar, kar v današnji uredbi največ šteje.

Radodarnost kapitalistov pa se neha, kadar je treba pomagati revežem. Lemontska "Ave Marija" je pohvalila oba Rockefellerja, ker sta dala v pomoč brezposelnim skupaj milijon dolarjev. Dala bi jih lahko deset ali pa dvajset milijonov — veliko laglje, kakor da npr. zaposljen delavec v enak namen pet dolarjev. Njemu se to pozna, petak si mora pritrpati. In moral si ga je zaslužiti.

Razni reliefi po ameriških mestih se zelo pritožujejo nad bogataši. Ne dajo pa ne dajo, nego silijo delavce v svojih obratih, da prispevajo redno vsak teden od svoje male plače tudi v pomoč nezaposlenim. Čikaška Tribuna je poskušala ostrašiti milijonarje z boljševidom, češ, ako ne boste dali, postanejo ljudje nezadovoljni, navzeli se bodo boljševidskega duha, in potem, že veste, kaj se lahko zgodi!

Čikaška pomožna komisija, ki jo kontrolirajo kapitalistični krogi, si je vzela za naloge zbrati v pomoč bednim pet milijonov dolarjev. Vsi skupaj so najbolj pritiskali na zaposlene delavce. Skoro vsak delavec pa ima koga izmed sorodnikov ali prijateljev, ki ga nadpira, zato mu je težko prispevati še v kompanijske pomožne fonde. Toda mora, drugače ga odslove. Kadar se delavci izpametujejo, bodo poskrbeli za redno podporo nezaposlenim, ki jo bo plačevala država. Kapitalisti se tedaj ne bodo mogli ogniti prispevanju. Povrnili bodo delavcem vsaj nekaj vsote, ki delavcem pripada.

Med modrostjo in fantaziranjem je razlika pa jo tisti, katere vodi domišljavost, ne poznajo.

S POTA NA ZAPAD

Joško Oven

(Nadaljevanje.)

Ne vem sicer, kako naj bi se izrazil o političnem mišljenju v naselbinah. Težko je delati do- ločno sodbo človeku, ki je ta- kole na posetu par tednov in še to v sezoni, ko ni večjih ak- tivnosti. Rojaki socialisti so mi povedali, da dobe socialistični kandidati precej glasov na hribu. Jaz sem dobil prilično naročnikov na Proletarca in upam, da se v bližnji bodočno- sti ustanovi tudi socialistični klub naše zveze. Rojaki v San Francisco so zelo aktivni. Vp- rizorili so že več iger. Njihov pevski zbor, ki je sedaj radi po- manjkanja učitelja prenehal z vajami, je tudi imel že več na- stopov. Zelo pogrešajo pokoj- nega brata Fabjana, ki je pro- šlo leto nagloma umrl. O go- stoljubju rojakov ne bom pisal, bi vzelo poglavje. Tudi bi pre- več dišalo po tistem "boglonaj" in "Bog plačaj". Rečem naj le, da Slovenci ob Pacifiku še ve- rujejo v boga Radegosta in go- stoljubje, in to, dragi moji, je lepa čednost!

Obiskal sem tudi Oakland, kateri leži na drugi strani za- liva okrog sedem milj od San Franciscu. Oakland, ki je neka- ko predmestje San Franciscu, šteje 284.213 preb. Ima lepo le- go ob zalivu ter se razteza da- leč v pogorje v ozadju. V nje- mu živi precej Slovencev in zelo veliko Hrvatov. Z Jože- tom Adamičem sva se peljala nekega lepega popoldneva pre- ko zaliva. Pot je precej roma- ntična. Najprvo moraš zapel- jati na ferry, kjer se z avto- mobilom vred ukrcaš na ladjo. Sediš na voz, dokler nisi po- polurni vozniki v Oaklandu, od tam pa s pomola v mesto. Me- sto seve ni tako slikovito kot San Francisco, ali ima vse eno- dosti lepih reči. Zelo lep je park z jezerom, kateri ni daleč od pristanišča; da ga omenjam je še posebno radi rac. Misli- te si vi, kar vas je "jagrov", le- po odprto jezero, ki je kar čr- no in temno zeleno samih div- jih rac! Na tisoče in tisoče rack, vseh plemen, kar jih ima- mo v Združenih državah, se pase in leno preletava po vodi. Z Jožetom, ki je velik ljubitelj rac kadar so na krožniku, sva sedela celo popoldne do večera in opazovala te krasne živalice. O najnih grdih in črnih mislih ne bom govoril. Proti večeru mi je Jože Adamič, kateri je doma prav iz Ribnice, začel go- vaviti (on je zelo dober kuhar) na kakšen način se mora ocvre- ti raco, da ohrani tisti fini okus divjine in da je kljub temu užit- na... In tako sva sedela v pol- mraku in sanjala o puški ter racah. Okrog naju je čebljata armada rack in račic. Vonj pe- čenke, ki je čudovito raste! Z Jožetovo fantazijo, se je počasi razblinil v realnosti. Samo pra- znina v želodcu je ostala. Ta- krat sva se spomnila, da je na- ju sodružica Spoljar povabila na večerjo. Ona je bila delega- ca na našem zadnjem kongre- su JSZ v Detroitu. Živi v Oak- landu že precej let. Radi ve- like zaposelnosti ni mogla biti zelo aktivna zadnje čase, ali obljubila je, da se njeno delo

v bodoče podvoji. V Oaklandu se tudi nahaja naša sodružica Mary Aucin. V Chicagu je imela zelo veliko avtomobilsko nesrečo, v kateri je skoro izgu- bila življenje. Zgodilo se je to luno leto. Radi težjih poškodb ji je ta nezgoda pustila glavob- ol in silno nervoznost. Ali se- danj, pravi, je počasi vse prešlo.

Posebni aktivnosti za časa, ko sem bil v San Franciscu, ni bilo. Pač božičnica, ki jo je klub Slovenija priredil otrokom 28. dec., je bila impozantna pri- redba. Bil sem tudi povabljen na privatno zabavo mojega pri- jatelja Karola Kremesca, kate- ro je priredil v zahvalo tistim, ki so mu pomagali obirati sli- ve. Jaz sliu nisem obiral, pač pa sem imel priliko se sniti s starimi prijatelji in spoznal sem tudi precej novih. Tote Kaste- lic in naš Izidor Zupancich i- Chicaga (mislim da jo bodoče pomlad primaha nazaj) sta bi- la zaposlena z njunim "Min- strels"; ta "show" je priredil (in kot sem slišal je zelo dobro izpadel) društvo Pathfinders S. N. P. J.

Na novoletno noč je deževal kakor dežuje samo v San Franciscu. S Petrom sva odprla veliko komunalno "marelo", pa smo jo vsi trije, namreč Peter njegova soproga in jaz odrini- li v hrib. Rojak A. Lettner, ki nas je povabil, je bil že v stra- hu, da nas ne bo. Peter je po- gledal na kup potice — in na lepo brušeno steklenico — in rekel: "Kaj za teh par kapljice dežja, pa bi ostali doma! No ta bi bla pa lepa!" Pogledal sem na svoje čevlje, iz katerih je iz- virala voda in pa potico pa sem rekel: "Prav imaš, Peter." Prodajal sem Letnerju in soprogi koledar in naročil je za celo le- to Proletarca. Zabavali smo se imenitno. Zdelo se mi je, da je drugo jutro ob šestih, ko smo šli domov, sijalo sonce, popol- noma siguren pa le nisem.

Ponavljam, moj obisk na slo- venskem hribu z agitatoričnega stališča ni bil nesrečen. Če bi bil prišel ob drugem času in če bi bile delavske prilike u- godnejše, bi bil rezultat še bolj- ši. Ali kljub temu sem dobil nekaj novih naročnikov, za ka- tere sem prepričan, da bodo list ne samo obdržali, ampak po- stali naši agitatorji in to kar naš list potrebuje.

Se eno žalostno zgodilo bi rad povedal, predno zaključim poglavje. Pred desetimi leti me je eden sobratov v društvu "Tabor Slovanov" predstavil mladi ženski po imenu Katarina Anzek. Prej mi je pa povedal žalosten dogodek, kako je njen mož, ki je tudi krojač, padel ko je šel zjutraj na delo, ter si po- škodoval nogo. Moral je v bol- nišnico. Sledil je prisad. Spr- va se je branil dati odrezati no- go, ali pozneje so mu jo odre- zali trikrat, prvič nad členkom, drugič nad kolenom in tretjič še višje. Ostal je pri življe- nju. Zena mu je pomagala ves čas; podnevu je delala in zve- čer je bila pri njemu v bolnici. Rekel mi je, da v dvesto dne- vih, kar je bil v bolnici ni za-

mudila niti enega večera. Me- ni se je ta njena ljubezen in udanost zelo dopadla. Pozne- je, ko je njen mož prišel iz bol- nice, je odprl malo delavnico na hribu in rojaki so mu pomaga- li. Pred sedmimi leti se je pa njegova žena po operaciji vrat- nih bezgalk prehladila in men- da dobila sušico. Tedaj je pri- šla pa nanj naloga — udanosti. Čudno je bilo to, da ko sem skočil iz avtomobila, je bila ona prva, ki me je spoznala. Teden- potem, med božičem in novim letom je umrla. Preminula je kot velik preplašen otrok. ki sploh ne ve zakaj se gre. Minu- to pred smrtjo je vsa v bojzani in vprašujoče zrla v zdravnika in moža, ki je z bergljami stal poleg postelje: "John, kaj naj še storim?..." Sledila je smrt.

Pogreb je bil eden najžalost- nejših. Gledal sem moža v bergljami, ki je jokal... in tudi meni je nekaj priteklo iz oči... Videl sem ga in si misli: "Zgubil si ženo — sestro in ma- ter."

Čas je potekel in začel sem misliti na Chicagu. Peter in nje- gova žena sta mi navezala pre- cej reči v cekar. Poslovil sem se še od rojakov in prijateljev, katerih imam precej v San Franciscu in se obrnil proti do- mu.

Dva dni pozneje sem sedel poleg okna in gledal ven na robate čeri in golo rdeče ska- lojve, med katerim se je vila kot od silnega pluga zorana pustinja Arizone. Ne daleč pro- ti severu je Grand Canyon — ogromne stene, okameneli go- zdovi. Povsod sledi katakliz- ma. Misel je sledila misli... Tudi mi smo razmetani na vse vetrove, v vse dele sveta... Kod da se je tudi nad nami iz- vršilo nekaj ciklonskega. Niso nas toliko gnali v svet naši no-

madski instinkti in težnje, am- pak najsilnejši zakoni, ki jih pozna družba — ekonomski — borba za kruh!

Kakšno je našo delo? Ali iz- vršujemo dolžnosti, katere nam nalaga naš razred? Jaz mislim, — ali stojimo v vrsti svetovne- ga proletariata, ki se bori za o- svobođenje človeštva, za nov družabni red? To je vprašanje, ki sem ga skušal rešiti ter že- lel, da ga pomaga reševati v teh težkih časih Hooverjeve prosperitete vsak tisti slovenski delavec, ki je na dan volitev capljaj od ene kapitalistične stranke do druge.

Tistim sodrugom in somišlje- nikom po naših naselbinah, ki delajo že toliko let — delo, ki dostokrat ni hvaležno — eno samo besedo — Naprej!

Vlak je hropel v ovinkih. Solnce se je nagnilo, in tisoče svetlih pramenov je zagorelo na čerih. Za delo moraš imeti cilj in ideje. Zraven pa moraš imeti vero vase in vero v ideje. Naj bo cilj še tako daleč, če imaš vero v njega, boš korakal naprej... Kimovci in slabici ne spadajo tu. — Njihov pro- stor je v ozadju. (Konec.)

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialisti- čni dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 525 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Prva Jugoslovanska

restauracija

DOMAČA KUHNJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovincem v posel

KNJIŽNICA KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

(v upravitelstvu Proletarca)

ima na razpolago bogato zbirko knjig v slovenskem in angleškem jeziku, katere izposojuje proti mali odškodni- ni članom in nečlanom.

Urad odprt vsak dan izvenredni nedelj in praznikov in ob večerih razven torka večera.

Knjižničar.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Lawndale 1012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Čuškem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Pravi prijatelj

KASPA AMERICAN STATE BANK

900 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILLINOIS.

V SLABIH ČASIH JE HRA-
NILNA VLOGA V SIGURNI
BANKI.

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Miška pa je rekel kakor veliki, pravi mu- žik:

— Tudi jaz sem čepel po postajah; po noči sem v stepah sam sameat prenočeval; peš sem hodil.

— Kako si vendar hodil?

— Kako? ... Sel sem, kakor se hodi. Si'a me je primorala.

— Cenciš, a sam ne veš kaj, so se razjezili mužiki.

Miška si je popravil staro očetovo kapo in je začel pripovedovati, kako so ga zapustili tovarishi, kako je prenočil eno noč sam sameat naravnost v stepi, a drugo v čuvajnici in ni- kogar ni bilo z njim. Nato je naletel na stro- jevodjo, sodruga Kondratjeva, ki ga je vzel k sebi na lokomotivo, ga napojil s čajem iz svojega čajnika in mu dal nekoliko kruha. Če bi bilo več takih ljudi, bi se že davno vsi pri- peljali.

Miška je pripovedoval mirno, s prepriče- valnim glasom in se zato zdel večji, kakor je bil v resnici. Mužiki so ga pazno poslušali, zadnji so se pomaknili bližje, gledali so pri- povedovalcu v obraz. On pa, zadovoljen in sit, je mahal z nogavicami, stal sredi mužik- ov kakor majhen pridigar, ki je utrjeval poslušalce v veri in vlival v njih ude bodrost za nadaljno nedokončano pot.

Vsled splošnega zanimanja omamljen se je bahal:

— Grem in sedem na lokomotivo!

— Na kakšno lokomotivo?

— K sodrugu Kondratjevu.

Obrnil se je in šel.

Pogledal je še enkrat k mužikom in po- mishil:

— Gotovo mi zavidajo! ...

Dve lokomotivi sta se premikali, žvižgali, vagoni so se odcepljali, odbijajući so udarjali. Poleg žvižgov lokomotive so žvižgali kretniki z majhnimi piščali. Ko je zagledal Miška spredovnik na dvema steklenicama za pasom, je vprašal:

— Hej, sodrug, kam grede lokomotive?

— K materi v hlače, je odgovoril spredov- nik.

— Ah?

— Da, da, ah!

Oba sta se smejala.

Spredovnik je šel dalje, a Miška je stal z bo- simi nogami na toplih tračnicah. Mimo je šel rdečevojnik s puško. Miška je hotel z njim govoriti:

— Sodrug, koliko je ura?

— Koliko pa želiš?

— Ali je že dve popoldan?

— Je, je, odgovoril rdečevojnik. — Dve ve- liki in tretje malo.

Miška se ni jezil: šaljivo se z njim in on sam se šali. Včeraj je zavžil nekoliko strahu, dan- es, ko se je najedel kruha, je bolj vesel. Do- bro bi bilo, če bi bilo vsak dan tako ...

Poleg čuvajnice je stal kretnik z medehim rogom v rokah. Rog je bil očičen, a kretnik z veliko brado ni imel srditih oči. Miška je stopil bližje k njemu in je vsled dolgega časa rekel:

— Sodrug, ali kupiš nožič?

— Kaj hočem z njim?

— Mogoče ga za kaj porabiš.

— No, pokaži ga!

Predno mu je dal nož, je Miška pobral de- belo trsko.

— Poskusi, kako je oster. Kakor britev je! ...

Kretnik je poskusil. Nož je bil oster.

— Ga nisi ukradel?

Miška se je čutil užaljenega. To je njegov nož. Pokojni oče ga je prinesel od vojakov. In če bi ne bil v sili, bi ga za nobeno ceno ne prodal, zakaj takšnih nožev ni več, poseb- no ne tukaj. Celo v Buzuluku ni najbrže takšnih ...

— V kakšnem Buzuluku?

— Mesto je to, manjše od Samare!

Miška ni prodal noža. No, sedaj ni bilo take potrebe. Tuintam je stegnol roko in prosil vbogajme, nastavljal staro očetovo ka- po in mirno, prav nič žalostno govoril:

— Dajte košček kruha!

Kričali so nad njim:

Idi k hudiču! Človek nima miru pred va- mi, kakor pred kakimi psi!

Miška bi se prejel vsekar razjezil. Ali se- danj ni beračil vsled glada, ne zato, ker so mu bila čreva prazna, nego tako radi nagajivosti. V žepu je tičal še majhen košček kruha in zato ni tako hudo. Vendar sta se v nekem vagonu našla dva dobra človeka: eden, ki je čital knjigo, mu je vrgel jabolčni stržen z ve-

likim črvom, a drugi, z modrimi očali, mu je nasul pest arbutinih lupin. Miška se je raz- veselil in jedel arbutine olupke s kožo. Po- stal je len in je počasi korakal z obteženo- t ebuhom ter ni prav nič opazil, kr a se dan nagiblje k večeru. Večerne sence so se po- javljale, svetilke so bile prižgane.

Okrog agitpunkta*) je igrala harmonika. Iz gruč zbranih je skočil mlad mužik, spretno naredil krog, udaril s kapo po tleh, udaril z nogo, ki je bila obuta v laptje, sple- tene iz rogoza, in je veselo kriknil godcu:

— Zaigraj!

Zbranim je kriknil:

— Prostor, sodrugi-fantje, sedaj zaplešem! Nikolaj, bodimo veseli, preden umremo, vse- eno, saj ne bomo dolgo ...

Harmonika je zaigrala komarinskega.

Udaril je mužik ob dlani, zvil se je z vsem telesom, počepnil, metal nogi naprej, skakal na petah nazaj, vrtel se na prsih, zaukal, ne- pričakovano sedel, prekopicnil še preko glave in zaplesal z razkoračenimi nogami.

— Eh, pasji sin, komarinski mužik, zakaj si povesil glavo?

Harmonika je igrala, veseli mužik je ple- sal, a s tračnic so nesli povoženo kmetico, vso zalito s krvjo. Ali je na nezgodi padla pod premikalni vlak ali se je sama vrgla na trač- nice vsled bede in lakote ... tega ni nikdo vedel, nikdo ni tega spraševal. Miška je vi- del samo glavo z dolgimi, razpletenimi lasmi. Visela je kakor pri ubiti ovci. In težak, gren- ak strah, globoko, docela neotroško sočutje je stisnilo Miškovo srce. V nežnem svitu noč- nih svetilk je hodil potrt, od novih misli zlom- ljen in povsod je videl črno gorje: plakale so babe, stekali otroci, zlobno zmerjali mužiki, a lokomotive iz delavnice še ni.

Utujen je postal Miška, spanec se ga je kotelal, ali spati se ne sme. Zaspil ... osta- neš zopet v tem kraju.

Noč je potekla in jutro je pogledalo z mot- nimi očmi. Lokomotive pa še vedno ni, niti sodruga Kondratjeva ni videti nikjer.

— Ali me je ogoljufal?

— Ali se je brez mene odpeljal?

V dolgi vrsti so stali večerajšnji vagoni. V vagonih so še spali. Nikogar ni, da bi vpra- šal, a Miška sam ni mogel spoznati: ali so to večerajšnji vagoni ali so prišli drugi?

Neprijazno je postalo in strašno. Peljal se je, peljal, šel je šel ... zopet nesreča. Naj- brže nikoli ne pride v Taškent in nekeje na vsak način pogine, zakaj povsod se smoti. Moral bi ostati in čakati na tistem mestu, a šel je in poslušal harmoniko.

— Eh, norec, norec! ...

31.

Za postajo se je razlivala po nebu jutranja zarja in Miškovo razbolelo srce je krčil obup, kakor v smrtnem boju. Že je hotel jokati od jeze, si puliti lase, ali glej, pojavila se je iz delavnice odpočita lokomotiva, bodra, ka- deža iz dimnika ter glasno ukala v jutranjo tišino. Miškovo srce je kakor vrabec posko- čilo od radosti:

— Prihaja, ljubljena, prihaja!

Miška je skočil na stran, da bi ga kolesa ne zagrabil. Skozi okno lokomotive je že tudi gledal z živčkom v ustah sodrug Kondratjev. Zagledal je Miško, nekaj zakričal, vendar Miška ni mogel razumeti in je bežal za loko- motivo. Lokomotiva se je ustavila, jela teči nazaj po drugi progi k vagonom, udarila je ob nje in obstala. In sodrug Kondratjev je zaklical zopet Miški, ki je ves razburjen so- pihal:

— No, Mihajlo, peljali se bomo.

Zasrbelo je Miško po vsem telesu. Ni na- šel besede. Popravil si je kapo, se popraskal za tilnikom in rekel glasno:

— Vso noč nisem spal!

Sodrug Kondratjev se je smejal:

— Izboren dečko si. Vem. Splezaj hitro sem, če ne, se odpeljem brez tebe!

V tem trenutku je bil Miška najsrečnejši človek na svetu.

Zopet so, kakor na prejšnji postaji, drveli mužiki in babe okrog vlaka, jokali, prosili, da jih vzamejo na vlak. On pa je sedel mir- no v svojem kotu na tleh in ne kjerkoli, tem- več na sami lokomotivi, in ni sedel samo tako, marveč se je ves čas smehljaj. Spomnil se je Serjoške in Trofima in mislil:

— Če bi me ta dva videla!

*) Agitacijske postaje, ki je pri vsaki večji postaji. (Dalje pričodnjic.)

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St.,

CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNPJ in

Proletarca.)

FINA KUHNJA IN

POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne.
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel. LAWNDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICI
od 9. do 10. dopoldan od torkih.
četrtek in sobotah.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA

PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinja, zahtevajte v trgo-
vah kruh iz naše pekarnice.

Wm. B. PUTZ

Cicero's LEADING
LARGEST
OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST., CINCERO, ILL.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Ada Milkovici

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa iz Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje.)

"Z dekleti?" je osupnil Mover. "Ti sa čudiš? Prodajš tudi gospodično Madaleno Argoso?"

"Tudi," je pritrtil soprog, potem pa raztreseno pogledal po ulici. Kako je to doznala? Kdo naj bi ji izdal njegov načrt? "Desetisoč frankov," je rekel po kratkem molku soprogi. "Lahko rečem, da jim imam v žepu."

"Lepa vsota," si je popravila gospa Hedy klobuk, ki ji je bil zlezal na oči. "Kdaj pa si spoznal gospodično plesalko?"

"Hm," je zakašljajal on, "v cirkusu. To je bilo v času, ko sem pričakoval tvojih pisem. Sicer ti pa več o tem povem kesneje."

Kljub temu, da je gospod Mover na domu razgrnil časopis in ji je razločno pokazal razpis nagrade, se gospa Hedy vendar ni hotela pomiriti.

"Tudi v slutnjah je resnica," je dejala, "hočem se prepričati in —," obrnila je hrbet ter odšla.

"Dušica," je stekel v skrbeh za njo soprog, "tvoj dvom je brez temelja. Mi, ki nam valovi po žilah trgovska kri, mi, ki trgujemo iz dneva v dan, taki ljudje ne prizanesemo nikomur, tudi živemu blagu ne, ako je zaslužek tu. Pri takih stvarih je treba takoj zgrabit."

"Bojim se," je rekla soproga, "da se mi..." potem je umolknila in se ga oklenila.

"Hedy," jo je tolažil on, "moje srce obdaja jeklen oklep; v njem kraljuješ ti, samo ti."

"Mover!" "Sam, ti, draga in nobeno drugo bitje pod solncem." "Potem jo je poljubil sladko in strastno, da se mu je privila tesno in še tesneje."

V sobo je zdajci pritekla služkinja in sporočila obisk.

"O moj Leander!" je priskočil v naslednjem trenutku Mover k došlemu prijatelju in mu stiskal roko. "Kdo bi si mislil, da te vidim še kdaj. Drago mi je, kakor tudi moji ženki, kateri te naj predstavim."

Gospa Majolly se je dražestno nagnila; gospod Leander Duray, eleganten, v glavo polizan človek, se je globoko priklonil in se rahlo z usti dotaknil njene bele roke.

Gospod Leander Duray je bil človek izrazitih potez na obrazu, skoraj črnih oči in črnih las. Bil je to človek jeklenih mišic in jeklene volje. S pomočjo hipnotiziranja je podjarmil že marsikoga. V njegovih očeh je ležalo nekaj tajnega in nekaj strašnega. Če si mu pogledal vanje, nisi mogel odmakniti pogleda. Zdelo se ti je, da je v njih živ ogenj, ki te vodi nekam daleč v megleno daljo, k nečem lepem in novem.

Tudi tega dne so bile njegove oči nemirne. Skakale so preko Moverja in Doroteje, ki je časih radovedno pomolila svoje rožno lice skozi vrata, tja do gospe Hedy, ki se je tu in tam zamislila v dogodke bližnje preteklosti in nemo strmelala predse.

"Moj mož," se je končno vzravnila, "je pričel kupčevati z živim blagom."

Mover je pri tem stresel z glavo, hoteč dati znak, naj molči o tej stvari.

"Z živim blagom si pričel?" se obrne Leander Duray k prijatelju in ga potofče po ramu.

"Ha—ha," se je prisiljeno nasmejal Mover, "da ti povem, kupi sem malega ščetinca; živi z zavitim repkom; prašček je, mu šest mesecev mu je bilo usojeno živeti..."

"Mesar v naši ulici," se je znašla soproga, "mu bo upihnil luč življenja."

"Prav, prav," si je našal prijatelj cigareto, "želim prisostvovati sedmini."

Gospa Hedy se je nasmejala. Postala je zgovornejša, težke slutnje so jo bile zapustile. Gospod Mover je stopil k oknu. "Hm," je dejal sam sebi, "da, kupčija z živim blagom, toda ne s prašičem! Ne, ampak kupčija s kačo v človeški podobi, ki sem jo nekaj strastno ljubi in jo bom sedaj prodal. Prodaj jo bom za deset svetlih tisočakov! Ha—ha," se je obrnil, "svo špehatih zvitorovp lahko priženem po cesti s tem denarjem."

"Ha, ha, ha," je bušnil v te glasno izgovorne besede gospod Leander Duray, ko jih je bil ujel med razgovorom z gospo Hedy, "še vedno si dovtipen prijatelj."

Od tega dne je Leander Duray čisto zahajal k svojemu staremu prijatelju. V gospe Hedy je našel žensko, kakršne ni lahko najti. Njen mehki smehljaj, blage oči in polne grudi so se neizbrisno vtisnile v njegove udrtje oči.

Nekega dne je bilo. Gospa Hedy je udobno sedela na divanu, ko stopi čez prag Leander Duray. Globoko se poklonil in poljubil dražestni dami bele desnice. Njegovega prijatelja sicer ni bilo doma, toda to ga ni motilo. Nasprotno, z gospo Hedy se je razvil živahen razgovor o tem in onem, o trgovini in življenju.

Ko pa se je splazil v sobo mrak, je Leander Duray mahoma vstal, razširil oči in strmel naravnost v njene. Žile na čelu so mu izsto-

pile, njegove roke počasi stegovale proti njenemu telesu.

"Vi," je rekel, "vi ste roža in vse to je vrt krog vas. Jaz sem človek, ki mu je dan ukaz, da vas presadi v svoje srce." Gospa Hedy je začutila nepoznan vpliv nad seboj. Strmela je v svetle oči, ki so žarele v nepoznanem ognju in se večale od trenutka do trenutka. Zdajci je opazila, kako si tujec pred njo odpira prsi in steguje roke po njej. In vse krog nje je vrt poln rož in cvetja. Nasmehnila se je in zatislila oči. Ko se je gospod Leander Duray prepričal, da je gospa Hedy dober medij ter, da jo ima že popolnoma pod svojim vplivom, je s polglasnimi besedami nadaljeval: "Nad vami je prazno, črno nebo. Brez zvezd je, pa je vendar tako lepa noč; bodi moja, Hedy, in jaz bom tvoj." Dotaknil se je njenih lic, bila so vroča, prenatrpana s krvjo. Rahlo jo je gladil po njih in že sklonil glavo, da jo poljubi z žejnimi usti, ko gospa Hedy hipoma vztrepeta, odpre oči in odskoči.

"Predrznost!" je iztrgala, ko se je zavedla, "kako si drznete?!" Gospod Leander Duray je zresnil obraz, se naslednji hip nasmejaj, pa zopet zapalil ogenj v svojih očeh. Gospa Hedy se je skušala osvoboditi tega pogleda, a se ni mogla. Strmela je vanj, se sladko nasmehnila in omahnila v naslanjalo.

V tem trenutku, ko se je Leander že bližal njenim prsim, so se začuli iz hodnika trdi koraki. Z gibom desnice je naslednji hip prebudil hipnotizirano Moverjevo soprogo, se naslonil na stol in se smešljaj:

"Žal mi je," je govoril glasno, "jako mi je žal, da je osouena važna jugosvske opravke imam. Oprostite milostiva, je vsal, "in sporočite gospodu soprogu, da sem bil tu." V trenutku, ko se je Leander priklonil, je vstopil Mover.

"Vendar," je skočil Duray k došlemu prijatelju, "mislil sem že, da je bila moja pot zastoj, nu pa," mu je stiskal roko, "ti si se je vrnil."

Gospod Mover je bil ta večer izredno dobro razpoložen. S prijateljem sta napravila načrt za neko izredno dobro kupčijo, katero mu je nasvetoval Leander sam in si jo tudi na spreten način izmislil.

Cestne luči so potrepetavale, ko je stopil Leander Duray na ulico in odhitel v bližnjo kavarno. Gospa Majolly je obsedela v naslanjaku. Njegove oči je niso hotele zapustiti. Kamorkoli se je ozrla, od povsodi sta ji žarela naproti dva črna oglja, se večala in se bližala. V težki slutnji se je nagnila k soprogu.

"Kdo je pravzaprav ta človek? Strah me je pred njim."

"Strah?"

"Da," se je oklenila ona njegove roke, "glej, tam v kotu, vidiš?"

"Kaj ti je?" se je prestrašil Mover.

"Glej oči, njegove oči so tam," se je plaho stiskala k soprogu.

"Hedy," jo stresle v tem trenutku on, "kaj je s teboj? To je vendar moj najboljši prijatelj!"

"Prijatelj?" je ponovila ona.

"Da, poznam ga že dokaj let; ljudje sicer pravijo, da ima tajno moč v sebi..."

"Tajno moč?" ga je prekinila ona in se zopet zagledala v žareča oglja, ki sta izza zavese strmelala vanjo.

"Tako nekako," je pritrtil soprog. "Moč ima, ki ni vsakomur dana. Z lahkoto predredi vsakogar svoji volji, kratko rečeno, hipnotizira ga. V trgovskih poslih mu to čisto koristi."

Ko se je gospod Mover odstranil iz sobe, je gospa Hedy obsedela v fotelju in bulila predse. Pred njo se je večalo dvoje črnih oči in jo spominjalo strahov.

13.

Mlinarjevo bajto je zajela noč. V gostilni debele Otilije so se odprle duri. V mračno sobo je stopil star človek, z dolgo belo brado in sivimi lasmi, ki so mu gledali izpod zvihranega klobuka.

Med tem ko je starec srkal kisló vino, je Otilija šepala po sobi, brisala mize in opazovala nenavadnega tujca. Potem je našgala luč in prisledla k neznanu. Tujec se je potislil v kot in natočil ženski vina. Med pogovorom je rekla Otilija:

"Gospod, jaz pa prav dobro vem, kje sta; ali kar tako človek ne more povedati — mnogo truda me je stalo, preden sem izvedela kje sta pravzaprav."

Tujec si je pomel oči in uprl pogled globlje v mračni obraz kraj sebe. Komaj, da je še mogel najti oči v njem; zakaj luč je pojemale in že skoro ugasila. Starec je iztrgal jedro neizrečenih besed in položil pred žensko lep bankovec. Otilija se je nagnila in pogledala. Nekaj časa je premišljevala, potem pa odkimala.

"Premalo bo gospod."

"Premalo?"

"To ni majhna reč, gospod," je ponavljala potem pa spet odkimala. (Dalje prihodnjič.)

UČINKI OPIJA VIDNI NA TEJ SLIKI

Opij, "dop", ki ga uživa mnogo ljudi, pretežno Kitajci, skuša odpraviti lga narodov, a dosedanja prizadevanja so bila večinoma neuspešna. ker je v takem kšeftu veliko profita. Oblasť Zed. držav, ki v vojni proti opiju sodeluje z ligo, razpečevalce opija in sličnih narkotičnih sredstev preganja, da i me bogzna kako energično; ovira so podkupnine. Nedavno je udrlo v neko kabilnico opija v Newarku, N. J., 60 federalnih agentov, katerih naloga je izsledovati prodajalce takih narkotikov. Štirje Kitajci, ki so tu na sliki, so bili tako opojeni s tem "prijetnim" strupom, da so jih agente odvedli na policijo čisto v omotičnem stanju. V tej in v treh drugih "kabilnicah" opija so aretirali 150 oseb. Ampak obrt teče dalje. "Preveč profita je v nji", je pojasnil neki uradnik zvezne vlade.

VŠČIPCI

Je ne-mogoče.

Socialisti bi bili allright, ako ne bi bili socialisti. — J. Mrak.

Narobe svet.

Ljudje umirajo od glada, ker je preveč žita, mesa, sadja in krompirja.

Prezebajo, ker je preveč kuriva. So v čapah, ker je preveč obleke. Imajo strgana obuvanja, ker je preveč novih čevljev.

Žive v brlogih in v "slums", mnogi na prostem, ker je preveč lepih stanovanj.

So brez denarja, ker še nikoli na svetu ni bilo toliko denarja kakor ga je zdaj.

So brez moči, dasi je vsa moč v njihovih rokah. — Politikos.

Pesem o bloku.

"Progressivci", klerikalci, "komunisti" v cement so se zazidali. Rekli so — to je blok! Trd ko granit je bil blok, pa je razpadel. Materijal spet se zbira, za nov blok se organizirajo, konzul mu dirigira. Saprami, to bo stranka! Narod-blok! Blok pok! Pa bo spet razpadel.

Kurent.

"Dumping".

Mednarodni "rečnik" je dobil novo besedo, "dumping". Nastala je z ruskim "dumpingom" žita na mednarodni trg. Največji dumping da našnjega časa je bunk-dumping.

Komentator.

Mladi bodo pokazali.

V nedeljo 22. februarja bo prva prireditelj mladinskega odseka kluba št. 1; zavedni delci žele delavsko mislečo mladino. Ker to hočemo, pridemo mladi in stari v nedeljo ob 2:30 popoldne v dvorano SNPJ.

Zelo poceni.

Najcenejša stvar na svetu je neumnost. V fabrikah neumnosti ni nikoli nadprodukcije.

Filozof.

Vse za vero.

Prednica carmelitanskega samostana v Malinesu, Belgija, sestra Madeleine, je bila aretirana. Obdolžena je, da je ponoverila \$275.000. Hmmm, to je denar, bi rekel krovček Burja. Nuna pravi, da je ravnala take edino v namenu koristiti sveti veri. Morda, ampak v Belgiji nikogar ne aretirajo, če dela z

vero in cerkev. Morda pa je sestro Madaleino okužila "lawndalska vzgoja"? — Radovedo.

Našim malčkom.

"Slovenski tednik" v Buenos Airesu, ki je režimski list in subvencioniran od vladnih ljudi, ima v 91. številki sledečo notico pod gornjim naslovom:

Zakaj ljubim Jugoslavijo?

Jugoslavijo ljubim, ker je Jugoslavija naša ljuba domovina in ker so vsi njeni prebivalci svobodni. Ljubim jo, ker v njej lahko govorim v svojem materinem jeziku.

Posebno draga mi je pa zato, ker so morali naši dedi, očetje in bratje toliko pretrpeti zanj. Mnogo krvi je bilo zanj prelito in mnogo ljudi je žrtvovalo svoje življenje!

Jugoslavijo ljubim iz ne-štetih drugih razlogov in morda še posebno zato, ker ima tako krasne gozdove, bogata žitna polja, mnogo lepih mest in krajev. Saj je naša domovina iz tujcem priljubila in jo pridejo vsako leto obiskati. Kako mila in ljuba je žele nam, njenim zvestim podanikom! Arko Ivan, učencec VI. razreda.

V list, ki izhaja v republiki, bi take klečeplazne izjave ne spadale. Čemu pa je treba podanikom iz leve naše domovine, ki ima tako krasna žitna polja, v Argentino, v Brazilijo, Zed. države, Kanado, Francijo, Holandsko itd.? Ivan Arko je le učencec in še ne ve, da podaniki ne morejo biti svobodni. Zvesti podaniki nimajo ničesar ukazovati, nego le ubogati. Za kruno pa morajo tja, kjer si ga obetajo, pa naj bo v domovini ali izven domovine, v lepem ali v umazanem kraju. Ker je zdaj tudi v Argentini slabo, argentinska vlada ponudila vsakemu priseljencu, ki je brez posla, plačati vožnjo v domovino. Pa se jih je le malo odločilo. — Komentator.

Kdo jih razume?

V ljubljanskem "Slovencu" z dne 24. januarja t. l. čitamo na

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ŽAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382.

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

prvi strani: "Kdo se ne bi smel, če čita (v inozemskih listih), da imamo pri nas 800,000 brezposelnih... Ravno jugoslavija čuti najmanj gospodarsko krizo... Kajti prebivalstvo služi lep denar..." Na četrti strani iste številke pa čitamo: "Vsi globoko čutimo sodobno gospodarsko krizo... V dobi splošne gospodarske krize in splošne socialne bede, ko premnogo ljudi trpi strašno lakoto in jih muči skrb za njihovo življenje, za njihove otroke, ko an za dnem raste armada brezposelnih, ki ne vidijo nobene rešitve, se nam te hrupne in neslane prireditve (namreč predpustne veselice, op. ur.) ne zde samo žaljive teh zapuščenih revežev, ampak naravnost izživljanje..." Kaj je torej prav? "Ono, kar piše na prvi strani, ali ono, kar pravi na četrti? Ali se pa to nanaša na razmere na luni? — "D. P."

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsake tretje nedelje ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrugi, izhajate redno na seje in pridobivajte mu novih članov. Ja bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v torbi za naša prava.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK
vogal Crawford and
Ogden Ave.
(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Od sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročnino zani sprejema "Proletarac".

Waterloo Dry
Cleaning Co.
COLLINWOOD, O.
Frank Trebec,

lastnik
Čistimo, likamo in popravljamo moške in ženske obleke
15805 Waterloo Rd.
Tel. Kenmore 1275

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežejo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

brok, gladen ter morda še bolan po vrhu, pa proketo dobro veš, kaj je kriza. —

Mike Sur.

Sezona revolucij.
Revolucije v Rusiji so se spet pričele. V Rusiji o njih izvedo šele kadar dobe liste iz inozemstva.

Lepa cerkev, dober mož.
Mellon gradi cerkev, ki ga bo stala več milijonov. Lepa zgradba za večjo čast in slavo obožjo. Pittsburghu bi Mr. Mellon s svojimi milijoni več koristil, ako bi dal podreti ulice kakor je npr. naš Butler in postavil namesto starih hiš in koib lepe hiše. Ni nam prijetno. Pittsburgha cekarica.

Delavska izobrazba.
Vsi so za delavsko izobrazbo, Dugar, urednik "E.", oba Rockefellerja in urednik Ave Marije — ampak delavska ne bi smela biti, ker, nu, ker delavce zmeša, da postanejo fanatiki itd. — J. P.

"Altarno društvo" in maškara.
Iz dopisa v "A. S." iz Denverja, Colo.: "Altarno društvo sv. Ane priredi na pustni tork velikó maškaračo" itd. Altarno društvo neguje po navadi v vsaki fari oltarje. Tako lahko tudi grešna maškarača služi v sveti namen. — Reporter.

DRAMA IN GLASBA

Koncert gđc. Perdanove v Clevelandu

Collinwood, O. — V Slov. del. domu bo v nedeljo zvečer 1. marca imela koncert sopranistka Jeanette Perdanova. Vrši se pod pokroviteljstvom direktorja SDD. Gđc. Perdanova je znana clevelandska Slovenka. Je nadarjena pevka, ki ima za sabo že veliko prakse. Imela je mnogo nastopov, vse z odliko. Spored na tem njenem koncertu bo vseboval slovenske narodne pesmi ter klasične kompozicije angleških, francoskih, nemških in drugih mojstrov. Pela bo 17 pesmi. Vstopnice so po 50 in 75c; po programu bo plesna zabava v spodnji dvorani, za katero veljajo iste vstopnice. Občinstvo je vabljeno na veliko udeležbo.

V. Coff.

Koncert godbe deškega kluba v Chicagu

Chicago, Ill. — Chicago Boys' Club, ki ima svoje poslopje na S. Ridgeway Ave. in 28. cesti, ima tudi orkester ter godbo na pihala. V nedeljo 8. marca priredi koncert v dvorani S. N. P. J. Prične se ob 3. popoldne. Vstopnina za odraslene je 50c. Nastopi deški orkester, deška godba na pihala ter godba naraščaja. Preskrbljeno je tudi za druge atrakcije v zabavo udeležencev.

V tem klubu je več otrok slo-

SKUPNI KONCERT BANOVCA IN ŠUBLJA V MILWAUKEEU

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 1. marca bo v naši naselbini zopet dan pesmi. Peta nastopita v So. Side Turn dvorani skupno Svetozar Banovec in Tone Subelj.

SVETOZAR BANOVEC.
belj. Spored bo izvajal popoldne in zvečer. Peta bosta slovenske narodne pesmi ter klasične narodne skladbe, med njimi arije iz oper. Slednje bosta predvajala ne samo kot operna pevca nego tudi kot igralca. Igrala bosta v kostumih.

Rojakom priporočamo, da se žejo po vstopnicah, kajti prilika slišati oba ta slovita payca skupno se jim morda ne bo nudila nikoli več. Spored bo priobčen v prihodnji številki. Samo popoldanski spored je vreden več kot dolar. Ker pa so pri nas izredno slabe de-

Odmev na odmev

Pueblo, Colo. — Čital sem, da sem slab novičar, zato naj bom rajše zgodovinar. To mi pravi Fr. Pečnik v Prosveti z dne 10. feb., 34. številka. Pisal sem v prejšnjem dopisu v Proletarcu z dne 29. jan. med drugim o protestnem shodu proti italijanskim fašistom, kateri se je vršil lani 30. novembra. Priznam, da sem prišel pozno z "novico", torej bom pa v bodoče pisal rajše kot zgodovinar.

Pograjal sem nekoliko, ker je odbor povabil za govornika tudi tukajšnjega slovenskega župnika, ki v take proteste ne verjame, in ker je on zastopnik katoliške cerkve, katera je s papežem na čelu v prijateljskem razmerju z Mussolinijem

in njegovim fašizmom. Papežev govor na radio 12. feb. vključuje tudi zapoved, da moramo biti pokorni posvetni oblasti. Mar ni to klic slovenskim duhovnikom in slovenskemu ljudstvu v Italiji, da naj se ne upira fašizmu?

Shod mora biti polom, ako skušajo sklicatelji vsem ustrediti. Trepela je protestna stran, ker ni dobila navdušenja. Fr. Pečnik pravi, da je bila akcija za sklicanje shoda podvzeta v društvu "Orel" na sugestijo Fr. Božezarja. Jaz se ne spominjam, da bi bila kakšna taka sugestija prišla od njega. Naj pove Božezar sam, če je sugeriral ali ne. Sicer pa ni toliko važno, kdo shod suggestira, nego kako se vodijo priprave in določijo spored. Kdo pa je bil, ki je predlagal, da se povabi

Arije pučči v Moon Runu

Moon Run, Pa. — V naši naselbini je kriza kakor povsod. Premogovnik obratuje komaj polovico časa. Zaposeljeni premožarji imajo le pičeli zaslužek, ker je majna prenapolnjeva. Zelo se je poslabšalo zanje ne samo vsled depresije nego tudi vsled razpada unije.

Klub št. 175 JSZ. se pripravljajo na prizoritev igre "Trije ptički", v kateri nastopijo urar, krojač in piskrovec. Datum vzporedne objavimo pravočasno.

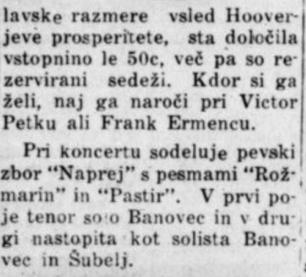
Poročajo, da priredi veselico tudi novoustanovljeni klub J. S. Z. v Imperialu. Bi se že imela vršiti dne 14. februarja, ker pa je imela ta dan druš. št. 10 S. P. Z. v Moon Runu maskarado, je klub na Imperialu svojo priredbo odložil za po velikonoci.

V nedeljo 22. februarja se vrši v Slovenskem domu v Pittsburghu konferenca JSZ. Začne se ob 10. dopoldne. Pridite pravočasno. Tudi somišljeniki dobrodošli!

Jacob Ambrozich, tajnik konference.

lavske razmere vsled Hooverjeve prosperitete, sta določila vstopnino le 50c, več pa so rezervirani sedeži. Kdor si ga želi, naj ga naroči pri Victor Petku ali Frank Ermencu.

Pri koncertu sodeluje pevski zbor "Naprej" s pesmami "Rožmarin" in "Pastir". V prvi poje tenor soto Banovec in v drugi nastopita kot solista Banovec in Subelj.

ANTON SUBELJ.
Koncert popoldne se prične ob 2. in zvečer ob 7. Po koncertu sledi plesna in prosta zabava.

Victor Petek.

H. W. Laidler o kapitalizmu in socializmu

Socialistična stranka je prebolela tudi krizo, ki jo je imela v svojem tisku. Svoječasno je izdajala pogostoma pamflete, knjige in brošure. Po vojni se je to dogajalo le tu in tam. Lani pa je izšlo mnogo letakov in več brošur. Norman Thomas ne je dokončal knjigo, katera tolmači Amerikancem delo in cilje socialističnega gibanja v Ameriki. Letos je izdala večjo brošuro Liga za Industrialno demokracijo pod naslovom "The New Capitalism and Socialism" (Novi kapitalizem in socializem). Katere je spisal Harry W. Laidler. Cena ji je 10c in jo dobite, ako pišete na League for Industrial Democracy, 112 East 19th St., New York City.

REPORTS AND COMMENTS

Membership of sub-branch in Detroit increasing

At the last meeting of the sub-branch of club No. 114 JSF several new members joined and five transfers were received from club No. 115. Our membership has been steadily increasing and indications are that as soon as conditions improve, our number will increase more rapidly.

The entertainment committee will arrange a program some time before or after May 1. For this occasion we expect to have comrade Anna P. Krassna of Johnstown, Pa., speak. This is just a timely hint, so that she can prepare for the trip to Dynamic Detroit this Spring.

The two short one act English dramas, "Black Hell" and "What Price Coal", will be reproduced by the comrades of branches No. 117, 115 and the sub-branch. The date set for these plays is Saturday March 7, at 7:30 P. M. in the St. Andrews Hall, 431 E. Congress St., near the county building downtown. This program will be sponsored by the English Socialist club of Wayne county. Dancing will follow the program.

After the regular business of our last meeting was transacted, the debate on "Should Socialism Prevail" took place. Comrade Martin Menton Sr. and Louis Urban spoke in Slovene. The arguments were quite interesting as both comrades are well informed. The only thing that hindered them, was the lack of time. They were followed in English by Comrades Estok Menton Jr., and Andrew Grum on the affirmative and Stoyan Menton J. and Herman Rugel on the negative. Both sides brought out many good points and often had the audience spell-bound. The rebuttal was exciting and became quite heated. It can be said that if girls had taken part in this debate it would probably have resulted into a hair pulling contest. Then it would be, "might is

right" and not right is might. The four debaters as judged by the audience were even more aggressive than the elder comrades. The people were satisfied and it can be said that our meetings are assured of better attendances in the future. Anyone having questions in regards to Socialism can have them answered at our meetings and, if necessary, an open discussion will be held.

Publicity Committee.

Churches See Capitalist Breakdown

The Bulletin of the Methodist Federation of Social Service is authority for the fact that the following conferences of the Methodist Church and the following resolutions have been passed about our present economic order:

"Colorado reminds us that Methodism is committed to a new economic order. Pittsburgh refers to 'the specific failures' of our 'present social organization'. Rock River notes that solution of present ills lies in 'an economic readjustment'. Wyoming speaks of 'the breakdown of the present economic order'. Michigan of 'the economic chaos of today'. Wisconsin thinks there is 'something fundamentally unchristian in our economic system'. Northeast Ohio says, 'Just so long as the desire for private profit is the regulating principle in our modern industrial and commercial life, so long the high interests of human life will be jeopardized'.

"The Widow Roslinka" in Johnstown

A three act comedy "The Widow Roslinka", in Slovene will be given by the lodge "Naša Sloga" No. 600 SNPJ Saturday, March 7, in the Slovene Workers Home at Moxham. With this announcement we invite all lodges of Johnstown and vicinity to

Imenik zastopnikov "Proletarca"

- CANADA. East Windsor: George Matesich.
- CALIFORNIA. Los Angeles: Frank Novak. San Francisco: Joseph Koenig.
- COLORADO. Crested Butte: Ant. Slobodnik. Pueblo: Fr. Božezar. Somerset: Anton Majnik.
- ILLINOIS. Chicago: Frank Zaitz, Fr. Udovich, Fr. Benčina, Chas. Pogorelec, Anton Andrec. Gillespie: John Krainz. La. Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik. Mascoutah: John Biskar. Oglesby: Frank Novak. Springfield: Jos. Ovca, John Goršek. Staunton: A. Avsec. Virden: Frank Stempihar, Fr. Hirsch.
- INDIANAPOLIS. Indianapolis: Jos. Golob, Frank Skujca. Universal: Vinc. Verhovnik.
- KANSAS. A. ma: Martin Gorenc, Anton Suljar. J.oss: John Kunstelj, John Sular. Mulberry: Joseph Pillich. West Mineral: John Marolt.
- MICHIGAN. Detroit: R. Potočnik, Jos. Klarich, Peter Kisovec Peter Benedict, Joe Anžiček Frank Ceser, John Zornik. T. aunis: Frank Zagar.
- MINNESOTA. Buhl: Max Martz. Chisholm: Frank Klun. Duluth: John Kobi. Ely: John Teran. Crosby: Fr. Novak.
- MONTANA. Klein: A. Miklič. Red Lodge: K. Erznoužnik.
- NEW MEXICO. Raton: J. Kopriva.
- NEW YORK. Gowanda: James Dekleva. Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petaus.
- OHIO. Akron: John Slanovec, Leo Bregar. Bridgeport: Jos. Snoy. Barberton: John Jankovich, Lovrenc Frank. Cleveland: John Krehelj, Anton Jankovich, Karl Trinastie. Collinwood: Frank Barbič in Louis Zgonik. Conneaut: Joseph Sedmak. Girard: John Kosin, John Tancek Anton Dobrovolec. Glencoe: Albina Kravanja. Kenmore: Joseph Jereb. Lisbon: J. Bergant. Maysard: Andy Zlotarac. Powhatan Point: Anton Vehar. Newburgh: Peter Rogulin, Jos. Lever. Niles: John Plahtar. Warren: Eugene Mikuš, Fr. Modic.
- PENNSYLVANIA. Acosta: Geo. Kristell. Allouanna: Geo. Smrkar. Ambridge: Martin Habich. Bon Air: Peter Bukovec. Bristow: John Rodnak. Bridgeville: Joseph Tome.

REPORTS AND COMMENTS

Membership of sub-branch in Detroit increasing

At the last meeting of the sub-branch of club No. 114 JSF several new members joined and five transfers were received from club No. 115. Our membership has been steadily increasing and indications are that as soon as conditions improve, our number will increase more rapidly.

The entertainment committee will arrange a program some time before or after May 1. For this occasion we expect to have comrade Anna P. Krassna of Johnstown, Pa., speak. This is just a timely hint, so that she can prepare for the trip to Dynamic Detroit this Spring.

The two short one act English dramas, "Black Hell" and "What Price Coal", will be reproduced by the comrades of branches No. 117, 115 and the sub-branch. The date set for these plays is Saturday March 7, at 7:30 P. M. in the St. Andrews Hall, 431 E. Congress St., near the county building downtown. This program will be sponsored by the English Socialist club of Wayne county. Dancing will follow the program.

After the regular business of our last meeting was transacted, the debate on "Should Socialism Prevail" took place. Comrade Martin Menton Sr. and Louis Urban spoke in Slovene. The arguments were quite interesting as both comrades are well informed. The only thing that hindered them, was the lack of time. They were followed in English by Comrades Estok Menton Jr., and Andrew Grum on the affirmative and Stoyan Menton J. and Herman Rugel on the negative. Both sides brought out many good points and often had the audience spell-bound. The rebuttal was exciting and became quite heated. It can be said that if girls had taken part in this debate it would probably have resulted into a hair pulling contest. Then it would be, "might is

"The Widow Roslinka" in Johnstown

A three act comedy "The Widow Roslinka", in Slovene will be given by the lodge "Naša Sloga" No. 600 SNPJ Saturday, March 7, in the Slovene Workers Home at Moxham. With this announcement we invite all lodges of Johnstown and vicinity to

- Broughton: Joseph Jaklich. Claridge: Joseph Hren. Crafton: Jacob Tomec. Canonsburg-Strabane: Marko Tekavc, John Terčelj, Louis Bartol, John Udovich. Cliff Mine: Frank Bogataj. Cuddy: John Jenko. Darragh: Andy Bertl. Deimont: J. Paulich. Export: Jos. Britz. Farrell: Joseph Kramar. Forest City: Frank Rataic, Tony Zaitz. Greensboro: Tony Zupantič. Hendersonville: Albin Karničnik. Hermietic: Anton Zornik. Homer City: Jpa. Jereb. Jerome: J. Tursich. Imperial: Frank Augustin. Johnstown in okolica: Andrew Vidrich, J. Kobal, Ilija Bubalo. Krayn: Louis Sterle, Henrik Pečarič. Latrobe: John in Mary Fradel. Lawrence: Louis Britz. Library: Nick Triller. Loydell: Ant. Zalar. Luzerne: John Matičič. Midway: Anna Nagel. McIntyre: Vincent Yaksetich. McDonald: Frank Pustovrh. Moon Run: Lukas Butya. Monaca: Stephen Ogrizek. Sygan: Frank Ursitz, ml. Park Hill-Conemaugh: Frank Podboy, Adolf Krašna. Pittsburgh: John Ban, Jos. Hrva tin. Renton: Anton Bogataj. Rockingham: Martin Zalar. Fire Hill: M. Krašovetz. St. Michael: Frank Bizjak. Throop: John Oreshek. Vandling: Jos. Cebular. Windber: Tony Stražihar. W. Newton: Jos. Zorko. Willock: John Koplenik. Wyano: Frank Ravnikar. Yukon: Jos. Robich, Matt Jaklich.
- UTAH. Helper in okolica: John Zupancich. Wattis: P. Zmrzlikar.
- W. VIRGINIA. Pierce: Frank Polanc. Star City: Lawrence Selak.
- WISCONSIN. Kenosha: Frank Zercvec. Milwaukee: Jacob Rozic, Jos. Vidmar, John Obluck. Sheldon: Ignac Kolar. Sheboygan: Fr. Stih, Fr. Nagode, Leo Milostnik. Willard: Mike Krulc. West Allis: Jos. Radelj.
- WYOMING. Superior: Louis Tlaker. Rock Springs: Mrs. J. Jereb, John Jereb. Sublet: John H. Krzisnik. Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravnstvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčne zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.
- Ako je ime kakega zastopnika izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

attend this affair. A good time will be enjoyed listening to the tribulations of a mother, a widow, and her daughter, who are very much in love with the same man. One big laugh follows another. Who finally marries this hero? Well, come and see for yourself. Dancing will follow the play with music furnished by Frank Koreitz and Joseph Korbar and that means good music.

We hope that all hard feelings are set aside, because of the ladies giving this affair as we certainly are not in competition with anyone. See you all soon.

We also wish to announce that our lodge will hereafter hold its meetings on every second Wednesday of the month instead of every first Sunday of the month. The first meeting will be held Wednesday March 11 at 7 P. M. sharp.

Stefana Zalar, Johnstown, Pa.

No Complaint

A well-known railway official is fond of telling how, when waiting for a connection at a junction station, he walked into the town and saw in progress a bigish funeral. He asked a passer-by who the deceased was, and was told a prominent railway official had died suddenly.

"What was the complaint?" he queried.

"Oh, no complaint," came the ready answer. "Everybody is perfectly satisfied."

Took No Chance

Student: When I left my last boarding place, the landlady wept.

Landlady: "Well, I won't. I always collect in advance."

KNJIGE

Knjigarna Proletarca ima v zalogi dela slovenskih pisateljev in drugih avtorjev v slovenskih prevodih. Cenik knjig izide v tem listu od časa do časa. Ako ga nimate pri rokah, nam sporočite.

Knjige Cankarjeve družbe se dobe v naši knjigarni štiri knjige \$1.10 s poštnino vred.

Ako še nimate Ameriškega družinskega koledarja letnik 1931, ne odlašajte z naročili. — Stane vezan v platno \$1, za stari kraj \$1.12.

V knjigah je vse znanje sveta

Naslov za naročila:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Proletarec

THE MOTE AND THE BEAM

The report on Liberian slavery issued by a league of nations commission has startled the public opinion of the world. The terrible conditions revealed constitute a damning indictment of the government of the Negro republic, and all lovers of freedom will welcome the protests that have been made.

But the tone of self-righteous indignation in which these atrocities have been denounced by the press of the imperialist nations of the world, including our own, could be just as fittingly displayed with regard to the conditions existing in their own dependencies. True, the actual conditions in Liberia may not be exactly duplicated elsewhere, but any difference is one of degree and not of kind. Readers of the New Leader are sufficiently familiar with the results of our own imperial rule in various parts of the British empire to be able to assess the sincerity of many of the present protestants.

In the same newspapers which reported the "stern protest" by the American government appeared a ghastly description of yet another lynching of an untried Negro who was roasted alive to the cheers of a frenzied mob of white Americans. Over a large area of the United States the Negroes are a subject race condemned to a position of permanent inferiority, little removed from slavery.

We shall believe in their passionate desire for human freedom when the press of the great nations turns from contemplating the mote in their neighbor's eye to view the beam in their own.—The New Leader (London).

A NEW CALL FOR HIGH WAGES

The international labor office at Geneva, Switzerland, one of the agencies of the league of nations, has just made public a report by its unemployment committee. The wage chapter of that report, prepared by Prof. G. H. D. Cole of Oxford university, is of particular interest to workers.

Mr. Cole repudiates utterly the claim, more frequently made in Europe than here, that the depression is caused by "high wages". He finds the chief cause, on the other hand, to be low wages. "The crisis", says the cabled summary of his report, "is due to the failure of demand to keep pace with productive power."

In other words, the workers are so poorly paid that they cannot buy enough to keep the wheels of industry revolving. Mr. Cole goes on:

"If the world would co-operate to increase the purchasing power of workers, instead of competing to reduce it, there would be far more hope that the depression would be overcome, and the productive power employed on a reasonable basis of mutual international exchange."

This is what American organized labor has been saying for years. Now we have it set forth in plain words by a savant from one of the most conservative colleges of the old world.

Other chapters of the general report are good. They favor unemployment insurance. They point out the injustice of making the worker who is displaced by machines bear the whole cost of a change which benefits society. But insurance, after all, is just a means of distributing a loss. High wages would prevent the loss. The international labor office is on the right track.—Labor.

THE CAMPAIGN AGAINST MILITARY TRAINING

The Joint Peace council has released a manifesto signed by world-wide leaders in many fields, protesting against the conscription and military training of youth. Among the signers of the declaration are Albert Einstein, H. G. Wells, Bertrand Russell, Romain Rolland, Sigmund Freud, Rabin-drath Tagore, T. Z. Koo, Jane Addams, John Dewey and Upton Sinclair.

The World Tomorrow.

"The Case For Socialism"

A brilliant exposition of the case for Socialism has been published by the Independent Labour Party of Great Britain. It is written by Fred Henderson, and contains ten chapters dealing with confiscation, personal property, liberty, officialism, unemployment, waste, "levelling down", human nature, and "On Being Practical". It contains 144 pages of clever writing which answers fully all of the usual arguments brought up against the Socialist cause. A few dozen copies have been received by the National Office and will be sent, as long as they last, for fifty cents each. Write immediately to the National Office at 2653 Washington Blvd., Chicago.

INVITATION TO THE CONFERENCE IN PITTSBURGH

Lodges of Educational Bureau, and branches of the JSF in Western Pennsylvania will meet Sunday February 22 at 10 A. M. in the Slovene Home, 57th and Butler Sts., Pittsburgh, Pa.

The importance of this conference requires that all lodges, holding membership in the Educational Bureau and branches of JSF to have their delegates present at this meeting, the first in 1931.

Frank Wirant, Bridgeville, Pa.

In A Southern Cotton Mill

By Elbert Hubbard

I thought to lift one of the little toilers to ascertain his weight. Through his thirty-five pound of skin and bone there ran a tremor of fear, and he struggled forward to tie a broken thread. I attracted his attention by a touch, and offered him a dime. He looked at me dumbly through a face that might have belonged to a man of sixty, so furrowed, tightly drawn, and full of pain it was. He did not reach for the money—he did not know what it was. There were dozens of such children in this particular mill. A physician who was with me said that they would all be dead probably in two years, and their places filled by others—there were plenty more. Pneumonia carries off most of them. Their systems are ripe for disease, and when it comes there is no rebound—no response. Medicine simply does not act—nature is whipped, beaten, discouraged, and the child sinks into a stupor and dies.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

Sunday will be the big day of the English speaking sub-branch of club No. 1 JSF, Chicago. All arrangements and plans for the Variety Program have been completed. Speakers for that afternoon will be comrades Leo Krzycki, organizer for the Amalgamated Clothing Workers union and formerly socialist under-sheriff of Milwaukee county, and Joseph Owen who will make an address in Slovene. Both speakers are well known for their active role in the Socialist movement and their talks will doubtless be interesting. On page 3 of this issue are the details of our program. From it you can feel confident that your afternoon, Sunday February 22 at the SNPJ Hall, will be well spent. Dancing will follow the program immediately in both upper and lower halls. The price of admission tickets is 50c if bought in advance and 75c at the door. Secure them from any members of the branch or at the office of Proletarec.

Not so long ago comrade Snoy of Bridgeport, O., visited Imperial, Pa., to solicit subscriptions for Proletarec. During his stay there and with the help of several co-workers, a new branch with 18 members was organized. He reported that the outlook for an active branch is very good as a considerable number of our folks reside there and Proletarec is well circulated in the neighborhood. In another report received last week from Midway, Pa., he tells us that, with the assistance of several socialist sympathizers, a branch of 20 new members was organized and twelve of its members are young Slovenes. One of these comrades, Mary A. Nagode, has already sent for full particulars for the branch which held a meeting Sunday February 15. She says within a short time they expect to double their membership and

MORE ENGLISH ARTICLES ON PAGE 7

promises plenty of activity for the welfare of the branch and Federation. No doubt these youngsters, combined with the elderly comrades will make good teamwork in the branch and will do much in accomplishing and enlightening the masses with our ideals. Much credit is due to comrade Snoy for his work as organizer. He is an example of what one can do for the movement in one's spare time. Let's get busy the rest of us and do what we can. There is no doubt that with some effort and "I will" spirit results can be accomplished.

The regular meeting of the sub-branch of club No. 1 JSF was held last Thursday evening. With several of the members bowing that same night and other duties with which they are concerned, the meeting was not so well attended. It is hoped that in the future they make it their duty to attend, and get acquainted with the activities and participate in the discussions that take place. After the regular order of business, comrade Garden gave a brief review of current events. A general discussion followed.

In the past and earlier part of this month, several of the English speaking lodges, members of the Educational Bureau and branches JSF, have sent requests for English plays. To Detroit, Sheboygan and Conemaugh have been sent the requested plays and will be produced at some future date. A play has also been sent to Pueblo Colo., which will be produced by dramatic club "Zora".

The debate and discussion of the labor policies in Great Britain will be continued at the next regular meeting, Friday February 27, of branch No. 1 JSF, Chicago. Comrades Molek and Owen have stressed many good points for and against the British labor government but due to the late hours and the interest of the comrades who wished to take part in the discussion, this subject will be continued at this coming meeting. Invite your friends to this debate and discussion that will follow.

Household Economy

Maid (to spring-cleaning house-keeper): "There are half a dozen men downstairs with vacuum cleaners. They say they have appointments to give demonstrations." Mistress: "Yes, I sent for them. Put them in different rooms and tell them to get busy."

One Was Stubborn

"How many dead?" asked the doctor. "Nine," said the ward nurse. "But I ordered medicine for ten." "Yes, but one wouldn't take it."

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

A newspaper or better still, newspapers (where warranted), play a most important part in the life of any movement. They bring us closer together. They tell us what you are doing, what you intend to do and what we have done. More than that they serve as a medium of education, and above all, they propagate our ideas. A newspaper is a school, so to speak, and our folks must take the full advantage it offers to reap the complete benefit. Proletarec serves the Yugoslavs with thoughts and ideas of working class solidarity. Of course it has its difficulties. But what is life without some strife? That's why we hope to see more contributions to this English page especially from Milwaukee, Detroit, Johnstown and Cleveland.

A wider gap separates the two main factions of Yugoslavs not only in Chicago but thruout the States now, than ever before. It is so darn easy for the unreliable element to cause mischief and get away with it yet so hard for the dependable straight forward group to carry out its just program, because of abatement, that one in the midst of it all, is compelled to scratch his head and wonder in amazement if the workers will ever awaken. The reactionary forces are linked with the so called liberals, freethinkers, monarchists, dictators, fascists and new doctrinaires of "no hope for the future" and by "hook or crook", they poison the undeveloped minds of our workers. How much harder is it to convince a worker that he should have a principles and strive to attain it, than it is to tell him that he should discard his soul and play tag with the winds.

A group of Serbians, Croats and Slovenes have instituted a movement to curb the propaganda of the old country monarchial dictatorship, thru its agents in the United States. An appeal has been sent to all lodges and clubs to unite and repel their efforts to make American Yugoslavs in any way dependent or obligated to the Yugoslav dictatorship. Most all of the Yugoslavs have come to this country because they are able to make a better living. Why should the reactionary government want to meddle in the affairs in which they have no concern? There is only one answer. They want to muddle the troubled waters deeper. It is only right then to tell the dictatorship of Yugoslavia to leave the American

Jugoslavs alone. You are urged to help curb this menace among our race.

Look what a farce our government made out of Major General Butler's attack upon Mussolini. In our estimation there is nothing more degrading than to assume that a man has done wrong and offer apologies when they are absolutely out of order. There must be some close connections between our boys in Washington and the Blackshirts. Do you think Mussolini would have asked the U. S. to forget it, if it wasn't true? Do you think "our boys" would have dropped the charges if they thought they could convict Butler? They would not stand to be lowered to such depths. Their actions convince us more than ever that the Italian blackshirts have done all that was said against them and more.

And while we are speaking of the Blackshirts we query why the U. S. press so acclaims Mussolini? Why do they always favor Fascism? It is grossly worse than Communism yet Communism and Russia are condemned by them. Just look into the magazine published by the "world's greatest newspaper" for Feb. 7, under the caption "Is another war coming soon?" and read how E. A. Powell reaffirms the policies of the Italians and makes pirates, robbers, murderers and what not of the Yugoslavs. He wants us to pity Italy by telling us that "Italian subjects have been murdered, Italian Consulates mobbed, Italian flags burned", supposedly by Yugoslavs. When you put all of this together you will believe that there must be some reason for all this favoritism.

A fine Variety Program is being arranged for this Sunday Feb. 22 at the SNPJ Hall by the English Division of Socialist club No. 1 JSF. Leo Krzycki a well known speaker and organizer for the Amalgamated Clothing Workers will be there. Admission tickets in advance are only 50c. Johnny Kochevar's orchestra will play for dancing. — See program on page 3.

The Pioneer Dance of last Saturday was a complete success. The hall was beautifully decorated and the crowd was well disposed. On Feb. 28, lodge Slavija has scheduled their annual dance and they invite everyone.

THE POOR BIG RICH BOY

Pennsylvania Socialist Legislators in Action

Only two out of more than three hundred bills so far introduced into the Pennsylvania legislature this session propose any form of unemployment insurance for workers. These were placed before the legislature the first session in which introduction of measures was in order, by Representative Hoopes, who with Lillith Wilson came from Reading to be the first first Socialist representative in the Pennsylvania Assembly for thirteen years. The bills providing for unemployment indemnities were only the start of a comprehensive legislative program in working class interest which is being supported by the Socialist Party.

The Hoopes bills set forth a carefully planned system for unemployment insurance, including an \$80,000,000 appropriation as the state's share in the insurance fund, to be raised by the institution of income taxes. With clock-like precision, the Socialists have continued each session of the Assembly to introduce further measures in the Socialist program. These measures include provisions for establishing old age pensions, payment for occupational diseases as well as accidents under workmen's compensation, treble compensation to minors injured while illegally employed, ratification of the child labor amendment to the federal Constitution, unconditional repeal of the Pennsylvania sedition act, reduction of legal rate of interest on small loans from 3 1/2% to 1 1/2% a month, legalizing of credit loan associations, and payment of salaries to school directors in order to enable workers to be represented.

The Socialist legislators plan to force a record vote on these measures, so that the roll call will form a Doomsday Book for inspection by workers throughout the state.

A Voice From The Past

Wage slavery as against chattel slavery was the subject of a hot debate in Congress March 4, 1858. Senator Hammond from So. Carolina, in defense of chattel slavery, compared conditions under each system. Thirty million people now suffering from poverty may well ask how much difference there was in the two systems.

The Senator said, "... the man who lives by daily labor, and scarcely lives at that, and who has to put out his labor in the market and take the best he can get for it — in short, your whole hiring class of manual laborers and "operatives", as you call them, are essentially slaves. The difference between us is, that our slaves are hired for life and well compensated; there is no starvation, no begging, no want of employment among our people, and not too much employment either. Yours are hired by the day, not cared for, and scantily compensated which may be proved in the most painful manner at any hour, in any street, in any of your large towns. Why, you meet more beggars in one day, in any single street of the city of New York, than you would meet in a lifetime in the whole South.

"Your slaves are white, of your own race: you are brothers of one blood. They are your equals in natural endowment of intellect, and they feel galled by their degradation. Our slaves do not vote. We give them no political power. Yours do vote; and being the majority, they are the depositaries of all your political power. If they knew the tremendous secret, that the ballot-box is stronger than an army with bayonets, and could combine, where would you be? Your society would be reconstructed, your government overthrown, your property divided not as they have mistakenly attempted to initiate such proceedings by meetings in parks with arms in their hands, but by the quiet process of the ballot-box. You have been making war upon us to our very hearth-stones. How would you like us to send lecturers or agitators North, to teach these people this, to aid and assist in combining, and to lead them?"

—Lincoln, Labor and Slavery, H. Schuter.

Children in France

Though large families are given official encouragement in France, where for militaristic reasons manpower is at a premium, the infant mortality rate in the cities is alarming. The French are greater spenders than before the war and, with wages and salaries on a low level, married women have poured into the "gay" occupations. They may run tiny novelty stores, tobacco shops, cafes, the husbands often working elsewhere, or pound typewriters in offices and tend machines in factories.

Their children particularly if small, are inevitably neglected and moreover suffer from lack of sunshine and fresh air because the old houses, in which families of humble means are forced to live, are only too commonly unhygienic. The streets, formerly a playground, have become a menace to life. Thousands of French parents are now sending their offspring into the country where, for a monetary consideration, they receive the care of strangers. The children benefit by the out-of-doors but are brought up under alien influences and the homes they come from cease in large part to have any justification.—The Pathfinder.

LOYALTY

You see, my kind of loyalty was loyalty to one's country, not to its institutions or its office holders. The country is the real thing; it is the thing to watch over and care for and be loyal to; institutions are extraneous, they are its mere clothing, and clothing can wear out, become ragged, cease to be comfortable, cease to protect the body from winter, disease and death. To be loyal to rags, to shout for rags, to worship rags, to die for rags—that is a loyalty of unreason, it is pure animal; it belongs to monarchy was invented by monarchy; let monarchy keep it: I was from Connecticut, whose Constitution declares "that all political power is inherent in the people, and all free governments are founded on their authority and institution for their benefit, and that they have at all times an undeniable and undefensible right to alter their form of government in such a manner as they think expedient." Under that Gospel, the citizen who thinks he sees that the commonwealth's political clothes are worn out, and yet holds its peace and does not agitate for a new suit is disloyal, he is a traitor. That may be the only one who thinks he sees this decay does not excuse him; it is his duty to agitate, anyway, and it is the duty of others to vote him down; if they do not see the matter as he does.—Mark Twain, in "A Connecticut Yankee".